

August 19, 2011

**A DEEP APPROACH® TO TURKISH
SUGGESTION CARD FOR SELF-DIRECTED LEARNING**

CARD NUMBER: 7

THEME: DİN VE FELSEFE (Sufilik, İslâmiyete Giriş, Fârâbi, Çokkültürlülük)

RELIGION AND PHILOSOPHY (Sufism, introduction to İslâm, Fârâbi, and Multiculturalism)

LEVEL: ADVANCED

EDUCATIVE PROJECTS:

- 1) Philosophical and religious inquiry on Turkish-Islamic Thought
- 2) Inquire into Sufism and the Mavlawi order
- 3) Debating multiculturalism

Module developed by Celile Ökten

LANGUAGE STANDARDS BEING DEVELOPED (See ACTFL 5Cs Standards)

Communication (1.2): Understand and interpret written and spoken language on a variety of philosophical and mystical approaches to Islam in its Turkish context.

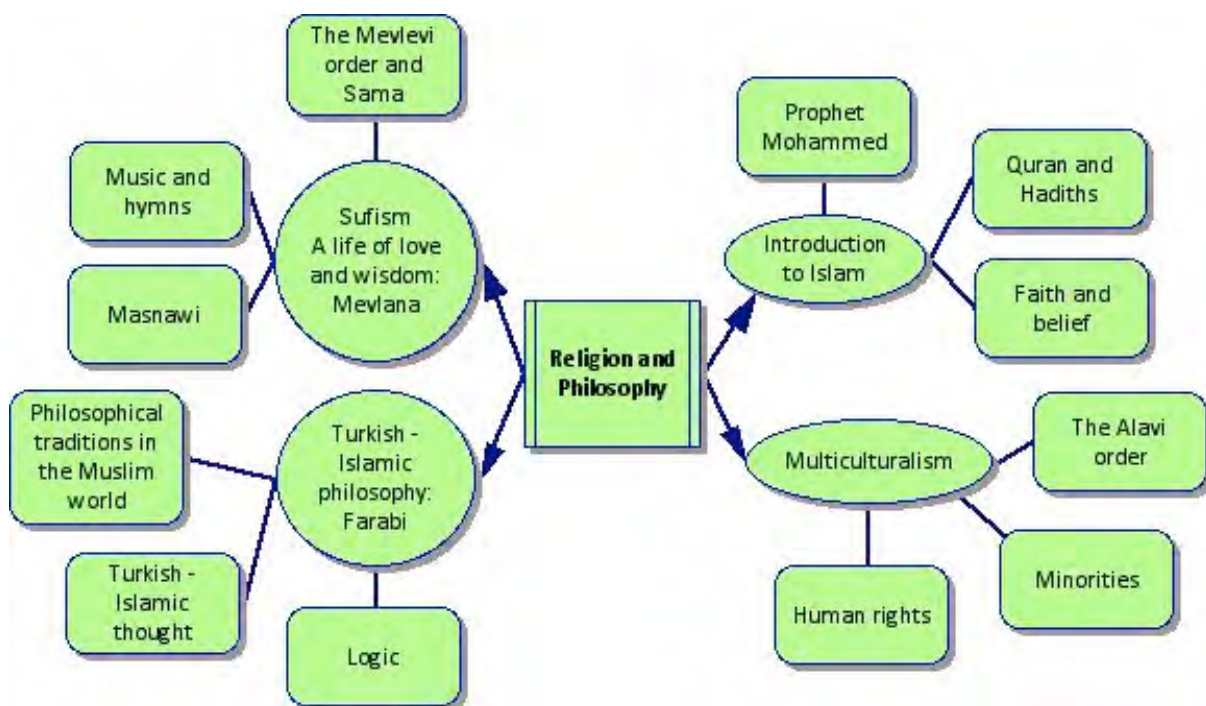
Cultures (2.1): Recognize Muslim rituals, Islam philosophy, various Sufi ceremonies, and realize Turkish practices, multicultural perspectives of Islam in Turkey through language activities and new vocabulary.

Connection (3.2): Acquire information and recognize the distinctive viewpoints about Islam that are only available through Sufi practices and multicultural perspectives.

Comparison (4.1): Demonstrate an understanding of the nature of language by translating various expressions for similar concepts between Turkish and your own.

Lifelong Learning (5.2): Demonstrate multicultural ways of living in Turkey through studying the ethnic and religious minorities.

MIND MAP:

MATERIALS USED

Videos: “Fârâbi” and “Mevlana ve Sema”

Texts: *Fârâbi* and *İnsan ve İslâm* by Fahrettin Olguner, *İçimizdeki Mevlana*, *Mesnevi’den Hikmet ve Hikâyelerle Mevlâna Konuşuyor* by Cihan Okuyucu, “İslâm Toplumunda Azınlık Olmak” by Ahmet Yaman, “Aleviliği Nasıl Anlamalı?” by Ahmet Yaşar Ocak, and “İslâm’da İnsan Hakları” by Recep Şentürk.

1) BAĞLAM/CONTEXT

The materials provided in this theme are classified into four groups: An introduction to Islam in general, Sufism, Turkish-Islamic philosophy and multicultural perspectives of Islam. You will have the opportunity to explore various Islamic beliefs, rituals, paths, and other multicultural approaches, and over all, their practices in Turkey. Islam presents the Prophet Mohammad as a messenger of God, Quran and Hadiths as resources of Islam, and faith and belief as the unity of heart and mind. Mevlana (Rumi) and his order Mavlewi represent a prominent example of Sufism. Then, Farabi and his philosophical approach exhibit the Turkish-Islamic thought that contributes to the solidarity among “religion-science-philosophy”. Multiculturalism in Islam has been examined from three different perspectives: (a) the Alavi order, which is the second largest sect after Sunnism in Turkey, (b) minority rights in a

Muslim society, and (c) human rights in Islam. Aside from written materials, videos display the life story of Farabi, his philosophy, and the Mavlewi order.

MEKAN VE ZAMAN/SPACE AND TIME: We see the rise and spread of Islam during the 6th century through God messages conveyed by the Prophet Mohammad. After the death of Prophet Mohammad, Islam has been separated into several paths throughout the world but mainly on the Arabian Peninsula, Africa, the Middle East, and Central Asia. When the Turkish tribes converted to Islam, they brought Islam to new lands: Anatolia, the Balkans, etc. In the 10th century, they started to define Turkish-Islamic interpretations in Anatolia. During the period of the Ottoman Empire, Anatolia witnessed various multicultural interpretations of ideas, rituals, and traditions. To this day, we still see this cultural enrichment all around Turkey.

2) TEMATİK PROJELER/THEMATIC PROJECTS

For this theme, there are three suggested projects.

Project 1 presents Turkish-Islamic thought according to Farabi, and how Western and Islamic philosophies have interacted, and are evident in the works of Muslim scholars who contribute to both East and West. You can then research about other Islam philosophers or scholars.

Project 2 introduces some video clips about the Mavlawi order, and the Sama ceremony, and a story taken from *Masnawi*, the greatest work of Mevlana. The Mavlawi order is one of the greatest paths in Turkish-Muslim Sufism. Mavlawi order has been introducing the creeds of Rumi for centuries, and inspiring people spiritually through the Sama ceremony and Mavlawi music. The Sama ceremony has been interpreted as taking one’s portion from God in order to deliver it to people. *Masnawi*, the masterpiece poem of Rumi, has been telling stories about life, and encouraging the people to contemplate on their beliefs.

Project 3 is based on reading materials about multicultural perspectives of Islam. You should read the articles about how Islam values the Alavi order, minorities, and human rights. You would then translate the texts from Turkish to English. There is enough material for two weeks.

PROJECT 1: PHILOSOPHICAL AND RELIGIOUS INQUIRY ON TURKISH-ISLAMIC THOUGHT/ TÜRK-İSLAM DÜŞÜNCESİNDE FELSEFİ VE DİNİ SORGULAMA

TABLE 1 INSTRUCTIONAL ORGANIZERS and EMBEDMENT MAP

Philosophical and Religious Inquiry			
ACCESS		VOICE	
INTERPRET	ANALYZE	PRESENT	INTERACT
<p>READ/WATCH /LISTEN</p> <p>Read the texts proposed, watch the videos and examine Farabi's stand on the solidarity between religion, science, and philosophy.</p> <p>Read articles on that topic, within Islamic culture or your own culture.</p> <p>Research Islamic beliefs in Turkey and other Muslim countries through internet.</p> <p>Research other philosophical traditions that support solidarity between religion, science, and philosophy; for example process philosophy.</p>	<p>FOCUS ON LANGUAGE</p> <p>Highlight the main sentences and subordinated clauses; long sentences have generally verb phrases.</p> <p>Check the constituents of the verb phrase:</p> <p>(a) verb; (b) complements of the verb (direct object, indirect object, and those taking unique noun cases , such as <i>den gelmek, -e götürmek</i>; (c) adverbials.</p> <p>While reinterpreting the context, knowing and practicing the constituents of verb phrase is helpful to make complex sentences.</p>	<p>WRITE/SPEAK /RECORD</p> <p>Focus on reinterpreting the context through rewriting the sentences.</p> <p>Both transcriptions and articles present complex sentence structures. Choose an appropriate paragraph from the texts, and rewrite it according to your own interpretation of the concepts.</p> <p>Present your version to your peers.</p>	<p>EXCHANGE AND ACT</p> <p>Share your experiences of other religious communities with your peers. Tell them how you met certain communities, and give brief information about their rituals.</p> <p>Based on your idea of Islam, ask questions to your peers about what they know about this religion.</p> <p>Discuss the various practices of Islam around the world.</p> <p>Many philosophers from West and East have reflected on the intermingled relationship between faith and logic. For instance, based on the texts you read here, reflect on Aristotle's impressions over Farabi's philosophy.</p>

<p>ACTION: Inquire and debate about Turkish religious thought and rituals.</p>	<p>THEME: Turkish Islamic thought.</p>	<p>OPERATION: Rephrase sentences.</p>
---	---	--

ÖNERİLER/GUIDELINES: Reinterpreting the context / Bağlamı Tekrar Yorumlamak

Neler Yapacağım?

1. Okuduğunuz metinlere dayanarak seçeceğiniz paragrafın bağlı olduğu metnin ana ve yan fikirlerini tespit ediniz.

2. Seçtiğiniz paragrafın önce neden bahsettiği ve ne anlatmak istediği üzerinde durunuz.
3. Daha sonra cümlelerin öğelerinin dizilişlerini tespit ediniz. Daha sonra basit cümleler şeklinde düşünmeye çalışınız.
4. Seçtiğiniz paragrafı kendi ifadelerinizle tekrar yazacağınızdan anlam kaybını önlemek için metnin genelindeki bağlamı göz önünde bulundurunuz.

Nasıl İnceleyeceğim?

1. İncelediğiniz metinlerin bir kısmı konuşma diline, bir kısmı yazı diline aittir. Paragrafınızı seçerken konuşma dili ile yazı dili arasındaki farklılıklara dikkat ediniz.
2. Cümlelerin öğelerini tespit ettikten sonra yüklem ve yüklem grupları üzerinde durunuz.
3. Cümlelerin içindeki cümlecikleri tespit ediniz. Öğelerin dizilişinde değişiklikler yapabilirsiniz.
4. Uzun cümleleri basit cümleler halinde bölebilirsiniz. Devrik cümleleri düz cümle hâline getirebilirsiniz.
5. Paragrafı tekrar yazarken anlam kaybını önlemek için ek olarak bağlaçlardan, edatlardan, zarflardan ve bağlamı destekleyici diğer sözcüklerden yararlanabilirsiniz.

MATERIALS for Project 1:

Four articles from *Fârâbi* and *İnsan ve İslâm* written by Fahrettin Olguner (with English summaries at the end of each article):

1. Türk-İslâm Kültürü,
2. İslâm'ın İki Kaynağı: Kur'ân ve Hadis,
3. Fizik ve Fizikötesi Alanlarının Kesiştiği Nokta: İman,
4. İslâm Öncesi Türk Düşüncesi ve Fârâbi,

and video clips from the documentary *Farabi* (See the Appendix 1 for a transcription of the video clips).

1. Türk-İslâm Kültürü¹

İslâm'ın temel kitabı olan Kur'ân-ı Kerim, Peygamber Hz. Muhammed'e (M. 570-632) Allah tarafından vahiy yoluyla indirilmiştir. Bu dine aid iman, ibadet ve işlerin yerine getirilmesi, emir ve yasakların temeli, insanın maddi ve manevi hayatıyla alakalı bilgilerin özü bu Mukaddes Kitap'ta yer alır.

Kur'ân-ı Kerim'in bir çeşit açıklaması ve uygulaması demek olan Hz. Muhammed'in sözleri, işleri ve görüş gözeterik çevresindekilere yaptırdığı şeyler "Hadis" külliyyatını oluşturur.

İslâm dini hakkında yapılmış ve yapılacak araştırmaların ve verilecek hükümlerin tamamı, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak işte bu asıl kaynaklara (Kur'ân ve Hadis'e) dayanmak zorundadır.

Bu çerçeve içerisinde İslâm'ın belli başlı alanlarındaki ana prensipleri şöyle sıralanabilir:

İnanç alanında; bir tek "Allah" vardır. O, ezeli, ebedi, sonsuz ve bâkidir. Yaratıcı, gerçek sebep ve gerçek iş yapıcı (fâil) O'dur. Her şeyi O, yaratmıştır. O, her zaman ve her an "iş yapar" halledir. O'nun kudreti ve bilgisi sonsuzdur ve O, her şeyi bilir.

Peygamberlik müessesesi vardır. Bütün peygamberlere inanılır. Peygamber, hakikatleri; insanlar için lüzumlu olan bilgileri, insanların kendi akılları ile bulamayacakları veya akıl ile yürüdükleri takdirde daima yanılma tehlikesinde olacakları gerçekleri, yahut da en büyük ve en adaletli otoriteye (Tanrı'ya) aid olacağı için insanların hiç tereddüt etmeden, hiçbir şüpheye ve duygu zaafına düşmeden kabul edebileceği emir ve yasakları (vahiy yolu ile) Allah'dan alarak insanlara nakil ve tebliğ eder.

Öbür dünyaya inanmak esastır. Bu, ruhun ölmezliği ve insanın o dünyada ceza veya mükâfat göreceği esasını da beraberinde getirir. Kaza ve kadere inanılır. Burada, Allah'ın sonsuz ilmi, kudreti ve her şeyi planlayıp ona göre yapması ve yaptırmaması (takdiri) ile insanın hürriyeti, gücü ve iradesi birbiriyle zıtlaşmadan; biri ötekini ortadan kaldırmaksızın, tam bir ahenk içinde birlikte ve beraberce bulunur ve kabul edilir.

¹ Fahrettin Olguner, *Fârâbi*, 1999, pp. 36-37.

İbadet; kul ile Allah arasındaki bağı sağlamak; insanın ruhunu temizleyerek onu Allah'a kavuşturmak görevini yerine getirmeye yönelik bir takım düşünce, söz ve fiiller bütünüdür.

İyi şeylerin yapılması, kötü şeylerin yapılmaması "Allah'ın emir ve yasakları" şeklinde gösterilmiştir. Kul, her şeyden önce Allah'ın emirlerini **yerine getirmek durumundadır** ve kişinin ilk sorumlu olduğu varlık da Allah'tır. Ahlâk fiilinin uygulama alanı insan toplulukları ve çevrenin bütün yaratıklarıdır.

Ahlâk fiili mutlak olarak karşılıksızdır. Allah'ın rızası dışında ahlâk fiilinin hiçbir gayesi ve maksadı olamaz. İbadetin gayesi, **ahlâk ve ruh temizliğinin sağlanmasıdır**.

İnsanın olgunluğu, huzuru ve mesud olması, ahlâk temizliğine ve üstünlüğüne göredir.

Vocabulary

Bâki (s): Sürekli: "Dünyada zaten ne bâkiydi?" -Ö. Seyfettin. "**substantive**"

Ezeli (s): Öncesiz: "Bu, Türk'ün ezeli meziyeti olan misilsiz bir vefakârlıktı." -F. F. Tülbentçi. "**eternal**"

Hadis (i): 1. Hz. Muhammed'in söz ve davranışları. 2. Bu söz ve davranışları inceleyen bilim.

İman (i): **Faith**.

Maddi (s): Madde ile ilgili, maddesel, özdeksel, **manevi** karşıtı: "Önce maddi kısıtlamalar yüzünden deneyler durdurulmuş, derken pek çok kişi işten çıkarılmıştı." -E. Şafak. "**materialist**"

Vahiy (i): Bir buyruk veya düşüncenin Tanrı tarafından peygamberlere bildirilmesi: "Aklın kavrayamadığı hakikatlere, tasavvuf ve vahiy yolu ile erişilebilir." -C. Meriç. "**divine inspiration**"

Zaaf (i): 1. Düşkünlük: "Kendisine zaafımdan ziyade metanetimi gösterdiğim kadın içeriye girdi." -P. Safa. 2. İrade zayıflığı. "**fondness, weakness**"

SUMMARY of Türk-İslâm Kültürü: Mohammad is the prophet of Islam, and believed to be messenger of God. Mohammad tells people about the Quran, that is, the series of revelations sent by God. The principles of Islam are determined according to the Quran and Hadiths. Quran says that human beings are responsible for serving God and obeying his rules. Service in God's name is the main tenet of the faith.

2. İslâm'ın İki Kaynağı: Kur'ân ve Hadis²

Tanrı'nın, Peygamberi Hz. Muhammed'e vahiy yolu ile bildirdiği bilgiler bizzat Hz. Muhammed tarafından çevresindeki insanlara (Sahabe)ye bildirilmiş ve "Vahiy Kâtibi" denen kimselere **de yazdırılmıştır**. Hz. Peygamberin vefatına yakın günlere kadar gelmeye devam eden âyetler, böylece tespit edilip koruma altına alınmıştır. Hz. Peygamberin öbür âleme intikal edişinin hemen ardında da bu metinler, Sahâbe tarafından, Hz.Ebubekir'in (ö.634) gözetimi altında toplanmış, kitap haline getirilmiş, adına Kur'ân denmiş, daha sonraları da Kur'ân nüshaları çoğaltılıp çevreye dağıtılmıştır. Sonraki yüzyıllara da **böylece intikal etmiştir**.

Gerek doğrudan açık ifâdelerle Allah tarafından bildirilen âyetlerin anlaşılıp uygulanması, gerekse hakkında âyet bulunmayan olayların belli usüllerde gerçekleştirilmesi ya da gerçekleştirme yollarının belirlenmesi, bizzat Hz. Muhammed **tarafından gösterilmiş ve ortaya konulmuştur**. Bu ikinciler İslâm dünyası literatüründe "Sünnet" veya "Hadis" adı ile anılmaktadır. Bunlar da sonradan **belirli kitaplar halinde toplanıp saklanmış bulunmaktadır**. Bunlara "Hadis mecmuaları" denmektedir.

Birincilere; âyetlere gösterilen duyarlılığın ikincilerde, hadislerde bulunmayacağına peşin olarak

² Fahrettin Olguner, İnsan ve İslâm, pp.46-47

kabul edilmesi **tabii karşılmalıdır**. Gerek iyi niyet ve maksatlarla, gerekse kötü düşünce ve niyetlerle hareket edilerek peygamber Hz. Muhammed adına bir takım sözler –hadisler- uydurulup gerçek hadislerin içine sokulmuş ve zamanla bunlar gerçek hadisler gibi gösterilmeye başlanmış bulunmaktadırlar. Buna karşı tavırların alınması gecikmemiştir. Bu türlü sözleri belirlemek, saf dışına çıkarmak için çalışmalar yapılmış, **bir takım ölçülerle bazı teknikler geliştirilmiştir**. Bu alanda da kitaplar yazılmış, bunlar üzerine "sahte-mevzu-uydurma" damgası vurulmuştur.

Bir şeyin sahtesini yapanlar, hangi alanda olursa olsun yaptıklarını asla uydurmaya çalışır, ellerinden gelen gayreti gösterirler. Böyle olunca da sahteyi asıldan ayırmak her zaman mümkün olmayabilir. Bütün çabalara rağmen bu türlü söz ve hadisleri ayırmak, hemen görünce tanımak **sanıldığı kadar basit ve kolay değildir**. Öyleyse bunlar üzerinde düşünürken, bunlar üzerine bilgiler ve yargılar inşa ederken dikkatli davranmak ve fakat böyleleri yüzünden gerçek- sıhhatli hadisleri de dışarı atmamak gerekir.

Her iki alandaki metinlerin (âyetlerin ve hadislerin) toplamına biz, bazı farklılıklarına rağmen, "Mukaddes Metinler" diyeceğiz. İslâm adına söylenecek her söz, verilecek her hüküm, bu kaynaklara bağlı ve dayalı olmak durumundadır.

Vocabulary

Ayet: Ayet (i): Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri: "Unutmadığı ayetlerle namaz kılıyor, dua ediyordu." -Ö. Seyfettin "verse"

İntikal etmek (f): Bir yerden başka bir yere geçme, geçiş. 2. Anlama, kavrama: "Onu son gördüğümde de öyle yaptım. İntikali yerinde idi. Güldü. O da bana birkaç fıkra anlattı." -H. Taner. 3. Miras olarak babadan çocuğuna kalma. "to inherit"

Nüşha (i): 1. Birbirinin tıpkısı olan yazılı şeylerin her biri: *Bu yazma eserin üç nüshası daha var.* 2. Gazete, dergi vb.nde sayı: "Geçende Sarıkamış'ta çıkan Varlık gazetesinin bir nüshası geldi." -F. R. Atay. "copy"

Sünnet (i): Hz. Muhammed'in Müslümanlarca uyulması gerekli sayılan davranışları ve herhangi bir konuda söylemiş olduğu söz. "words and behaviours of Prophet Mohammad" 2. Erkek çocukta, erkeklik organının ucundaki derinin çepeçevre kesilmesi. "circumcision" 3. Sünnet düğünü.

Mukaddes (s): Kutsal: "Fasih, içini çekti, mukaddes bir taş heykelden istimdat eden bir biçare tavrını aldı." -A. H. Müftüoğlu. "sacred"

SUMMARY of İslâm'ın İki Kaynağı: Kur'ân ve Hadis: The messages conveyed to Mohammad were recorded during his lifetime and then bound as a book called the Quran. Mohammad led the way to comprehend and implement the verses of God. Since then Mohammad's practices and words, called "sunna", have been regarded as the model lifestyle for Muslims. Thus, the verses and sunna are considered the principle sources of the Islamic faith and continue to be so, despite the various practices and interpretations of Islam over time.

3. Fizik ve Fizikötesi Alanlarının Kesiştiği Nokta: İman³

İmanın ilk ve son noktası Mutlak Varlığın yani Allah'ın kabul edilmesidir. O, kendi dışında hiçbir şeye ihtiyaç duymadan varolan, kudreti, hakimiyeti, bilgisi, **iradesi sonsuz olandır**. O, herşeyi vareden, yapan, oldurup oluşturan, hiçbir ayrıntısı kalmaksızın herşeyi bilen, her şeyi istediği şekle bürüyen, hiçbir dış tesirin altına girmeyen Mutlak Varlıktır. *Kur'ân* âyetlerinin pek çoğu, hatta denilebilir ki tamamı, bunların vurgulanması şeklindedir.

Hiçbir sebeple, hiçbir yönden O'nun varlık ve kudreti sınırlanabilir. Aksi bir düşünce, sonunda O'nu **âcizliğe götürür**. Böyle âciz bir varlıktan da görünen-bilinen varlık ve hadiselerin

³ Fahrettin Olguner, İnsan ve İslâm, 2010, pp.57-59

zuhuru mümkün olmaz. Mâhiyeti ne olursa olsun şâyet, herhangi bir varlık, herhangi bir hâdisе biliyor, kabul ediyorsak, onun ötesinde "üstün bir güç, yüce bir varlık" kabul ediyoruz, daha doğrusu kabul etmek **zarureti ile karşı karşıya bulunuyoruz**, demektir.

Böyle sınırsız ve güçlü bir varlık kabul edilince, madde ve maddeye bağlı hadiselerle fizikötesi varlıklar ve hâdiseler, özellikle de ruh ve ruhun faaliyetleri temel bulmuş; varlık ve faaliyetlerini **garanti altına almış olurlar**. Ancak, böyle üstün güce sahip bir varlığın varlığını isbat etmek, kendi zihin imkânlarımız açısından, **oldukça zordur**. Fakat O'nsuz varlığın ve oluşun ortaya çıkmasını kabul etmek de en azından **o kadar zordur**. Bu iki zorluktan birinciyi benimsemek ve Allah'ı kabul etmek; inanmak daha huzur verici ve sonraki açıklamaları **kolaylaştırıcı bir hâldir**.

Allah ile öteki varlıklar ve hâdiseler arasındaki bağı, suyu oluşturan oksijen ile hidrojen arasındaki bağ gibi bir "ortaklık bağı" olarak düşünmek mümkün değildir. Zira bu takdirde bir yandan iki ayrı unsurun birleşmesini sağlayacak üçüncü bir güç gerekir ki, bu **Allah'ın sonsuz gücü ile bağdaşmaz**. Öte yandan da iki ayrı varlık alanı kabul edip araya sınır koymak icabeder ki, bu da Allah'ın sınırsız varlığına uymaz. Üstelik Allah'ın dışında O'nun varedişinden ayrı bir varlık düşünmek, O'nu ilk varlık olmaktan çıkarır.

Allah ile öteki varlık ve hâdiseler arasındaki bağ, **bina ile mimar arasındaki bağ gibi düşünülebilir**. Fakat bu da **kolay kolay açıklanamaz**. Çünkü her şeyden önce mimar, binanın; taş, tuğla, demir, çimento gibi unsurlarını dışardan hazır alıp onlara şekil vermektedir. Oysa Allah'ın dışında hazır varlıklar düşünülemez, Tanrı onları dışarıdan alıyor değildir. Ayrıca bina ile mimar arasındaki bağ, sadece binanın ortaya çıkması; yapımı sırasında vardır. Ondan sonra ortadan kalkar. Binanın varlığının devamı, artık mimara bağlı değildir. Oysa Allah'ın eşya ve hâdiselere müdahalesi, belli bir süre için değil, **her an ve devamlıdır**. Nitekim Kur'ân; "... O, her an bir iş, bir fiil içindedir. ", (55/29) demektedir.

Bazılarının düşündüğü gibi Allah'ı bir tarafa, öteki varlıkları; eşya ve hâdiseleri başka bir tarafa yerleştirip Allah'ı uzaktan kumanda eden bir kaptan olarak düşünmek mümkün değildir. Fakat, "Varlığın Birliği" tezini savunan panteistlerin kanaatini benimsemek de kolay görünmüyor.

Kısaca şunu söyleyelim ki insanın bir sezgi, bir duygu, bir iç açılımı, bir ruhi sıçrayış ile Allah'a inanması, bütün yüce sıfatları ile birlikte O'nu kabul etmesi kolayın kolayı bir hadisedir. Görünen âlemin ve bizim varlığımızın gerekliliği açısından da, bu **zaruri bir hâldir**. Ancak, zihin açısından bunun açıklanması, sanıldığından da güç bir meseledir. Kur'ân, bu güçlüğü bizim iman olarak aşmamızı **ısrarla istemektedir**.

Vocabulary

Aciz (s): Gücü bir işe yetmez olanın durumu, güçsüzlük.: "Kendimde mukavemet yerine zaaf, taarruz yerine aciz, mücadele yerine gevşeklik hissediyorum." -E. İ. Benice. 2. Beceriksizlik: "Aczini bilmek de bir meziyettir." -Ö. Seyfettin. "**unable, powerless**".

İrade (i): Self control. "İradeyle kilo verdi."

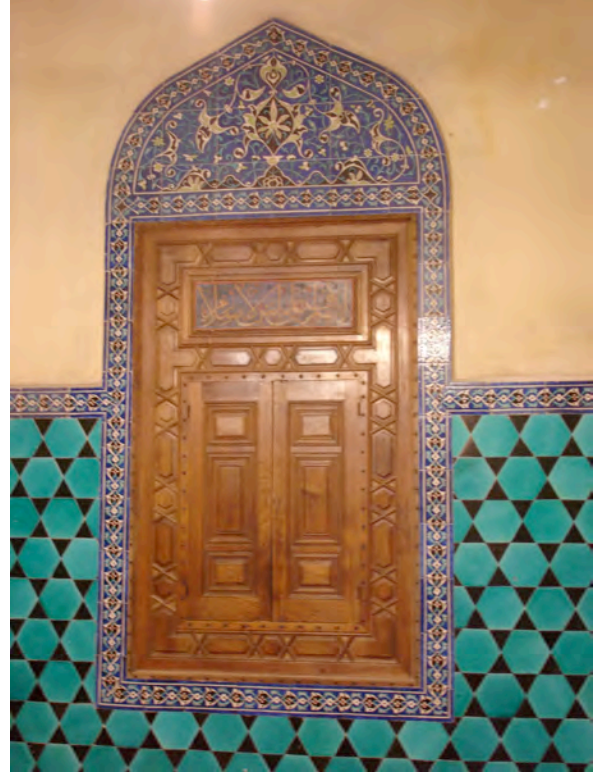
Mahiyet (i): Nitelik, vasıf, öz, asıl, esas: "Üstelik tiyatrodaki her şey şahsi bir mahiyet arz eder." -A. K. Tecer. "**quality, essence**"

Zaruret: Necessity. "El yıkamak sağlıklı olmak için bir zarurettir."

SUMMARY of Fizik ve Fizikötesi Alanlarının Kesiştiği Nokta: İman: The fundamental rule of faith is to accept the existence of God, the unity of God, and the supremacy of God. Most Quran verses speak about this rule. It has been difficult to believe in the existence of such a supreme being, to prove his existence and obey him. It is not easy to explain or prove to the natural world and human intelligence. For this reason, Muslims or others claim to know God via their faith.

4. İslâm Öncesi Türk Düşüncesi ve Fârâbi ⁴

Fârâbi'nin içinde yetiştiği kültür çevrelerinden biri olarak eski Türk kültürüne temas etmiştik. Kendi devrinde bütün canlılığı ile yaşamakta olan bu kültürün, onun düşüncesi üzerinde derin izler bırakması tabii idi. Bir din ve bir dünya görüşü olarak "Üniversalizm" in Türkler arasında yayılmış olduğunu, yukarıda söylemiştik. Bunun iki noktası Fârâbi açısından dikkat çekici olmaktadır. Şöyle ki: Üniversalizm, bütün tabiat kuvvetlerini ve kâinatın bütün unsurlarını bir bütün halinde birleştiren kozmik bir sistem görünümü arz ediyordu. Öte yandan bu düşünce, bilhassa Konfüçyüs'ün yorumu ve tesiri ile bütün dünyaya hâkim olmak isteyen bir "dünya devleti kurma ideali"ni ortaya koymuş bulunuyordu. Bu iki noktadan birincisi Fârâbi'nin kozmolojik, ikincisi ise devlet ve siyaset sisteminde yol gösterici bir ilham kaynağı olmuş bulunmaktadır. Nitekim, ileride göstereceğimiz gibi Fârâbi, başına Tanrı'yı, merkezine insan yerleştirdiği kâinatı bir bütün olarak incelemiş, öte yandan da devleti, kademe kademe bütün insanlığı içine alan bir "dünya devleti" olarak düşünmüş bulunmaktadır.

Yine eski Türk kültüründen Fârâbi'ye intikal etmiş unsurlardan birisi, Buddhizm'in "Burkan" nazariyesidir. Bu nazariyeye göre "Burkan" dünyadan uzaklaşmış, nirvanaya ermiştir. Burkan ile kâinat arasında on derecelik makamlar ve aracılık eden "bodhisatva"lar vardır. Bunlar, Fârâbi'nin ileride temas edeceğimiz, "On akıl" nazariyesine tesir etmiş olmalıdır.

İslâm öncesi Türk kültüründen bahsederken Türk efsanelerinde geçen "gökkatları"ndan ve buralarda oturan "ağalar"dan da söz etmiştik. Bu kavramların da Fârâbi'nin kozmolojik açıklamalarına; akıllar, felekler, bunların sayıları üzerine tesir ettiğini görmekteyiz. Yine hikâyelerde ve kahramanlık destanlarında geçen olayların, sözelimi Deli Dumrul hikâyesinin ve onlardaki değer hükümlerinin Fârâbi'nin ahlâk ve siyaset nazariyelerinde derin izler bıraktığı görülmektedir.

Şurası gözden uzak tutulmamalıdır ki; eski Türk kültüründen kendisine intikâl etmiş unsurları da Fârâbi, İslâmî ölçüler içinde değerlendirmiş ve bu ölçüler içinde onlardan yararlanmış bulunmaktadır.

Sözelimi Fârâbi'nin düşünce sistemindeki Üniversalizm izlerine, "Fârâbi ve İslâm" açısından bakalım: Üniversalizmdeki "Kâinat bütünlüğü", İslâm'ın "Tanrı-kâinat" arasındaki daimi ve kopmaz bağın bir başka ifâdesidir. Buradaki "dünyaya hâkim olma" fikri ise, "İslâm dininin bütün dünyayı ve bütün insanları içine alması, cihan-şümül olması" fikrine dönüşmüş gibidir. Bu hâkimiyeti elinde bulunduran da elbette, bütün faziletleri kendinde toplamış bulunan Hz. Muhammed olacaktır ve Fârâbi de bunu böyle düşünmektedir.....

Eski Türk hikâye ve destanlarındaki değer hükümlerinin de tamamen İslâmî ahlâk ve değerler ölçülerine girdiği, İslâmî faziletlere büründüğü görülmektedir.

⁴ Fahrettin Olguner, Fârâbi, 1999, pp.45-47.

Öyleyse, tekrar edelim ki, Fârâbi, çeşitli fikirlerden ve sistemlerden faydalanmış, ancak onları İslâmi ölçülere göre değerlendirip kullanmış bulunmaktadır.

Vocabulary:

Cihan-şümül (s): Dünyayı kapsayan, içine alan. **“Worldwide”**. *“Osmanlı İmparatorluğu cihan-şümül bir devler sayılırdı.”*

Fazilet: Virt ue. *“Sözünü tutmak demek faziletli olmak demektir.”*

Sözelimi (zrf): Sözüm ona, söz gelişi. **“For instance”**

Temas etmek (f): 1. Değme (I), dokunma (I), dokunuş (I), değinti. 2. Buluşup görüşme, ilişki kurma, münasebet: *“Her nevi halkla temas ve kaynaşma hâlinde bulunmalıdır.”* -S. F. Abasıyanık. 3. Değirme, sözünü etme, bahsetme: *O konuya hiç temas edilmedi.* **“contact; mention”**

SUMMARY of İslâm Öncesi Türk Düşüncesi ve Fârâbi: The very well-known Turkish philosopher, Farabi, draws attention to the smooth adaptation of ancient Turkish culture to Islam and emphasizes the similarities between those two cultures. One can see the traces of ancient Turkish culture in the moral and political theories of Farabi. Farabi sees humanity a united world state and God as the governor of the world; human beings are at the center of this order. Thus, for him, Islam embraces all humanity.

SUMMARY of the video documentary Farabi: We see impressions of ancient Turkish, Islamic, and ancient Greek cultures in Farabi’s works. Farabi interpretes Islam based on the Quran, Sunna, and logic. He says that logic would be helpful in identifying the standards of Islamic practice among its many variations. Logic sets the rules of thought and reflection. Farabi is the representative of Turkish Muslim thought, and he discusses the relationship among science, religion, and philosophy. His works are not only limited to belief philosophy, but he also focuses on community and state philosophy that guide cohabitation.

PROJECT 2: INQUIRE INTO SUFISM AND THE MAVLAWI ORDER/MEVLEVİLİĞİ VE SUFİLİĞİ ARAŞTIRMA

TABLE 2 INSTRUCTIONAL ORGANIZERS and EMBEDMENT MAP

MAVLAWI ORDER			
ACCESS		VOICE	
INTERPRET	ANALYZE	PRESENT	INTERACT
READ/WATCH /LISTEN Watch video clips on Mawlavi and take some notes on how dervishes practice their rituals and the Sama ceremony. Research the life of Mawlana and Mawlavi order. For instance you can search for Konya	FOCUS ON LANGUAGE Practice translation from English to Turkish and then make a reverse translation from Turkish to English, paying close attention to expressions used. While making translations, review	WRITE/SPEAK/RECORD Review your notes taken on the written excerpts and the video clip. Some parts of the video clip are in English, and you are supposed to translate them into Turkish. Write down the summary of the story in Turkish. Finally, gather some	EXCHANGE AND ACT Discuss about Sufism generally, and share opinions about various mystic approaches. Reflect on Islam Sufism and inspirational sufi music. Refer to the Masnawi story and discuss its

and the tomb of Mawlana. Write down your main ideas about the Mavlawi order, sama, and music. Read the Masnawi story and the message on friendship.	participles and gerunds in sentence structures. Edit your papers with your peers.	concepts from the video clip, and the story, and write a reflection paper in a composition of those messages in your own interpretation.	message on friendship with your friends.
---	---	--	--

ACTION: Debate about Sufism; write and share interpretations.	THEME: Sufism, Sama and the Masnawi story	OPERATIONS: Translate and reverse translate; compose inferential messages in an essay.
---	---	--

ÖNERİLER/GUIDELINES: Rewiting the Story / Hikâyeyi Yeniden Yazma

Neler Yapacağım?

1. İngilizceden Türkçe'ye çeviri yaparken tümleçleri (relative clause, adverbial clause, noun clause) tespit ediniz. Türkçe'deki öğelerin dizilişine dikkat ediniz.
2. Çeviri yaparken tümcelerin "clause", "dolaylı tümleç, zarf tümleci veya nesne" olmasına dikkat ediniz.
3. Türkçe'de cümlelerin birbiri ile nasıl bağlandığını (bağfiil, bağlaç, edat, vs.) göz önünde bulundurunuz.
4. Hikâyeleri ve video parçasını okurken cümle yapılarına dikkat ediniz.
5. Bağlamı bozmadan yan cümlelerde geçen fiilimsileri, bağfiilleri, ortaçları çekimli fiil haline getirmeye çalışınız.

Nasıl Yazacağım?

1. İngilizceden Türkçe'ye çeviri yaparken uzun cümlelerden daha çok kısa cümleleri tercih ediniz.
2. Yan cümleleri ana cümleye bağlarken öğelerin dizilişlerine dikkat edelim. Bazı tümceler nesne veya özne yerine geçebilir.
3. Yüklemelerin zaman, teklik-çokluk ve şahıs açısından çekimlerini bağlam içerisinde göz önünde bulunduralım.
4. Yapılan çeviriyi arkadaşlarınızınla karşılaştırarak anlam kaybının olup olmadığına, tam ifâde edilip edilmediğine bakalım.

Materials for Project 2: Video clips from *Mevlana ve Sema*, excerpt from the novel *İçimizdeki Mevlana*, and a story from *Masnawi* "Dostluk Lafı Olur mu?"

SUMMARY OF THE VIDEO *Mevlana ve Sema*

Sama is divine ascension to God. The universe and human being become united as one's ego is cast off in order to reach God. *Sama* consists of 4 parts: (a) towards God, (b) union with God, (c) in God, and (d) return from God to the world. *Samazan*, whirling dervish ascends to God, purifies his heart, and then comes back to the world with a spiritual blessing. Every symbol in the Mavlewi order has its special meaning: *Tennureh*, a white suit, represents shroud. A dark frock worn over the *tennureh* represents the body's coffin. The woolen cap represents a gravestone. The Mavlawi music, which is another spiritual opulence of *Sama*, has been based on pitches of music, and performed for centuries even with the same enthusiasm. *Sama* is not a folkloric dance or a form of entertainment, but rather, is a form of prayer that aims to reach God.

This documentary is in English, with Turkish subtitles. The Turkish traduction is also to be found in the Appendix 2.

A story taken from the Novel, *İçimizdeki Mevlânâ*:

İLGİNÇ BİR SEMÂZEN⁵

Az sonra, mutrib heyetiyle semazenler köşedeki yerlerini **alıp** kudümzen ilk vuruşunu **yaptığında**, salondaki ruhani hava daha bir koyulaştı, katmerleşti. Bizim haşarılarsa hocalarının konuşmasının etkisi dağıldıktan sonra, şakalaşmalarına devam ettiler. Onlara yakın locada **oturan**, bembeyaz sakallı ve papyonlu yaşlı bir bey, birkaç kez bu sevimli şamatacılara doğru dönmüş ve yalvaran bakışlar fırlatmıştı; ama anlayan kim! Papyonlu ihtiyar, artık **dayanamayarak** yerinden doğruldu ve yabancılar mahsus bir aksanla dedi ki: "Küçük bayanlar! Susunuz lütfen!"

Gürültücü gençler, bu cümledeki sesin kararlı vurgusu karşısında nihâyet sustular. Çocuklardan biri ise, bütün dikkatini salondaki hazırlıklılara yönelttiği için, bu tuhaf müdahaleyi kaçırmıştı. Yanındaki arkadaşı onun kulağına **eğilerek**: "Gördün mü Yadigar, adam yabancı!" diye fısıldadı. Konuştuğu kız, önündeki açık deftere, **gördüğü** manzarayı çizmekle meşguldü. Arkadaşının sözlerine hayretini tek hecede ifade etti: "Ya!" Sonra, notları arasına bunu da kaydetti. Diğerleri için bir eğlence **gözük**en töreni, o mesleki bir dikkatle izliyordu. Zira, bu yıl, okulun kültür dergisini çıkarma işini üstlenmişti ve bu yüzden yazıya ihtiyacı vardı. Derginin bu aylık sayısını bu geziye ayırmıştı. Şimdiden gözünde ana manşeti canlandırdı: "NE OLURSAN OL, YİNE GEL."

Bu ana başlığın altında, önce Mevlânâ'nın kısa bir hayat hikâyesini vermeyi düşünüyordu. Bunun için hocasının konuşma metnini kullanabilirdi pekâla. Sonra, arkadaşlarının gezi izlenimlerine yer verecekti. Orta sayfa için, eteği rüzgârda dönen bir semazen motifi düşünüyordu. Yana **devrilmiş** uzun keçe külahı mezar taşını **andıran**, bir eli ile gökten **aldığını** diğer eliyle halka dağıtan bir Mevlevi dervişinin motifi. Böyle bir resmi, tabii herhangi bir kartpostaldan **alıp** kullanmak da mümkündü. Ama resim konusunda sınıfın en iyisi olan Yadigar; değişik bir kompozisyon **yakalayabileceğini** umuyordu. Eğer bunu başarabilirse dergisi daha çok ilgi görür ve daha çok kişiye ulaşabilirdi. Eh, bu yaşlarda hangimiz kendini ispat etmekten mutluluk duymaz ki! Az sonra, onun beklediği an geldi. Daha evvel, televizyonda birkaç defa seyrettiği tören başladı.

Törenden hemen önce, yaşlı bir Mevlevi -Celalettin Çelebi-semadaki motiflerin anlamlarını izah etmişti. Bu yüzden, genç kız, bir yandan seremoniyi **izlerken** bir yandan da arada bir elindeki notlara göz atmaktan geri kalmıyordu. Konuşmacı, evvelâ Sema kelimesi üzerinde durmuş; onun, insanın manevi miracını temsil ettiğini bildirmişti. Özet olarak sema; kulun hakikate **yönelip** aşkla yücelmesini, benliği **terk edip** Hak'ta yok olmasını ve **olgunlaşarak** tekrar kulluğa dönmelerini temsil ediyordu. Semazenin başındaki sikke mezartaşıydı, beyaz tennuresiyse kefen. Siyah hırkayı çıkarmak, masivadan soyunmayı, mânen, hakikate ilerlemeyi gösteriyordu. Sema **başlarken** elleri bağlı haliyle semazen, birliğin ve tevhidin **tecessüm etmiş haliydi**. Semada, sağ elin dua edercesine göğe açık, sol

⁵ Cihan Okuyucu, *İçimizdeki Mevlânâ*, pp. 13-15.

elin yere dönük olması, dervişin Hak'tan aldığı manevi ihsanı, halka ulaştırmasıydı. O, sağdan sola, kalbin etrafında **dönerek**, dünyadaki 72 milleti aşkla kucaklıyordu.

Tören bir na't-ı şerifle başladı. Okuyan **oldukça** cüsseli âmâ bir zattı ve hançeresi müthiş bir ses zenginliğine sahipti. Yadigar, tizden pese, pesten tize iniş ve çıkışlarda, böylesine başarılı başka bir ses duyduğunu hatırlamıyordu. Na'tı bir ney taksimi izledi. Bu taksim de, her şeye can veren nefha-i ilâhiyi temsil etmekteydi.

Taksimden sonra, başlarında ağır ağır **hareket eden** şeyhleri bulunan semazenler, bir sıra halinde meydanda ilerlediler. Ritmik bir yürüyüşle meydanı üç kere dönmekten ibaret olan bu devrin adı, Sultan Veled devriydi. Sonra, siyah cübbeler omuzlardan indi, belden **sıkılmış** bembeyaz tennureler ortaya çıktı ve dört selâmdan ibaret Sema başladı. Semazenlerin gözleri yumuldu, boyunlar niyaz halinde yanlara devrildi. Yıllarca küçük bir Sema tahtası üzerinde yapılan temrinlerle **ustalaşmış** ayaklar, bir musiki ritminde kendi etrafında dönmeye başladı. Gerçi, fasıl da bu dönüğe eşlik ediyordu ama eteklerin bir su şırıltısını andıran hışırtılarındaki deruni etki daha büyüktü.

Ayin, etkili kompozisyonuna rağmen, genç kız üzerinde daha çok folklorik bir gösteri intibası bırakmıştı. Semazenlerin çoğunun da olayı böyle **gördüklerine** şüphe yoktu. Biraz hayal kırıklığına **uğramış bulunan** Yadigar'ın dikkati, neden sonra semazenler arasında birinin üzerinde yoğunlaştı. Bu orta yaşlı, kısa kesilmiş sakalı ağarmış semazen, muzdarip ve insanın ruhuna işleyen bir çehreye sahipti. Kurallara pek **aldırmayan**, âdeta laubali bir tarzı vardı. Etrafındaki her şeyle ilgisini kaybetmiş, yitip gitmişe benziyordu. Genç kız içinden mırıldandı: "İşte hakiki semazen bu."

Vocabulary

İntiba (i): izlenim: "Bu kitabın bende hazin bir intiba bıraktığını söylersem yanlış bir ifadede bulunmamış olurum." -A. H. Çelebi "**impression**"

Katmerleşmek (f): 1. Katmerli duruma gelmek. 2. *mec.* Çoğalmak, artmak: "Zekeriya sofrası cinayetinin karanlığı katmerleşmişti." -A. Gündüz. "**to increase**"

Laubali (s): 1. Saygısız, çekinmesi olmayan: "O ilk gönderdiği laubali ve kaba haberi yumuşatmış." -S. Ayverdi. 2. Senli benli, teklifsiz: "Gelenlerden biri gülerek laubali bir tavırla ona yaklaştı." -Y. K. Karaosmanoğlu. "**unrespectful**"

Mirac (i): Göğe çıkma. "**to ascend**"

Masiva (i): (Allah'tan) başka her şey hakkında kullanılan tâbirdir. Dünya ile alâkalı şeyler. "**earthworks**"

Mutrib (i): Çalgıcı, çalgı çalan. Şarkıcı, şarkı söyleyen. "**singer, player**"

Nefha (i): 1. Güzel koku. 2. Esinti "**breeze**"

Niyaz (i): Yalvarma, yakarma: "Şeyh, sonu gelmez bir ibadet ve niyaz hâlinde, gözleri kapalı, okuyor, üflüyordu." -R. H. Karay "**to plead**"

Sikke (i): Mevlevi dervişlerinin giydikleri yüksek ve tepesi düz keçe külah.

Şamatacı (s): Gürültü patırtı yapan: "Her köşe, içen, yiyen, yaygaracı, şamatacı insan yığınlarıyla kaynıyordu." -R. H. Karay. "**noisy**"

Tennure (i): Mevlevi dervişlerinin giydiği kolsuz, yakasız, yırtmaçlı, beli kırmalı, uzun ve geniş giysi: "O tennurelerin elvan elvan renkleri ve bu renklerin göz alıcı, baş döndürücü kasırgası..." -Y. K. Karaosmanoğlu.

Taksim (i): Parçalara bölme, bölüştürme: "Bu antlaşmalar, Osmanlı Dev Güzel, uyumlu ses, ezgi, melodi: "Boyuna Arapçayı andırır bir nağme mırıldanıyor." -S. M. Alusleti'nin taksimini öngörüyordu." -A. İlhan "**improvisation**"

SUMMARY: High school students watch the sama ceremony, but most of them are unaware of the spiritual symbolism behind the ritual. An older gentleman has to warn them to watch the ceremony in silence. One of the students tries to figure out the meaning of the whirling movement by the Samazan. Finally, she discovers that it represents a form of deep prayer to God.

A story from *Masnawi*

Dostluk Lafla Olur mu?⁶

Peki, dostluğun ölçütü nedir? Sözler mi, davranışlar mı? Bazıları güzel fakat boş sözlerle dostluk iddiasında bulunurlar. Ama onun gereğini yerine getirme konusunda sonuç hüsrandır. Demek ki dostluk hizmet, feragat ve iyi niyet ister. Bunlar olmazsa? O zaman durum aşağıda hikâyesi anlatılan sofi ve tekke hademesinin macerasına döner:

Bir sofi yolda giderken yoruldu ve bir tekkeye misafir oldu. Yorgun eşeğini tekke görevlisine emanet edip kendisi içerideki sohbe katıldı. Yemek getirilince sofi eşeğini hatırlayarak hizmetçiye;

-Eşeğin de karnı aç. Ona islatılmış arpa ve saman ver, dedi.

Bu müdahaleden canı sıkılan hizmetçi bir lahavle çekerek:

-Bırader, bu benim her zamanki işim, sen kaygılanma, dedi.

Lâkin eşeğine düşkün sofi isteklerini kesmedi:

-Ha! Semerini de indirmeyi unutma. Hem yarasına da biraz ilaç ek!

-Lahavle, lahavle! Yahu buraya şimdiye dek binlerce konuk geldi ve hepsi memnun ayrıldı. Hizmetin nasıl yapılacağını herkes benden öğrenir, sen niye bu işlere burnunu sokarsın ki!

-İyi iyi. Ama yine de sen suyunu verirken ılıştırmayı unutma, eşek üşütmesin.

-Lahavle...Ben ne diyorum sen ne diyorsun! Ne diye beni iş bilmez yerine koyup utandırıyorsun!

-Peki tamam...Sen eşeğin yattığı yeri de temizleyiver. Taş ve gübre varsa kaldır, ıslaksa kuru toprak dök!

Sahtekâr tekke görevlisi eşek sahibiyle baş edemeyeceğini anlayınca, emrin baş üstüne, deyip güya hizmet için dışarı çıktı ama söylenenlerin de hiçbirini yapmadı. Gitti eşeği taşlı bir yere bağladı.

Yorgun, aç ve susuz eşek altındaki taş ve çakıl içinde debeleniyor, kâh o yanına kâh bu yanına devrilip duruyordu. Beride dinlenmeye çekilen yolcu da gece boyunca tuhaf tuhaf rüyalar gördü. Eşeğini ya kurtlar paralıyor, ya da zavallı hayvan kâh o çukura kâh bir kuyuya yuvarlanıyordu. Adam eşeğin başına bir hal geldiğini anladı ve görmek istedi ama kapılar da kapalı olduğu için dışarı çıkamadı.

Nihayet eşek de sahibi de güç hâl ile sabaha çıktılar. Hareket zamanı hizmetçiler hayvanı eğerleyip sofinin önüne getirdiler. Bizimki eşeğine binip yola koyuldu; ama beriki dermansızlıktan her adımda kapaklanıp duruyordu. Eşek kapaklandıkça kervandakiler onu kaldırıyor, hastalığını anlamak için şurasına burasına bakıyordu. Hastalığı kimisi nalındaki taşa kimisi ise gözündeki lekeye bağlamadaydı. Sofi ise meseleyi anlamıştı. Dedi ki: "Ne o, ne de bu. Bütün bunlar eşeğin gece boyunca yediği lahavlelerden oldu. Eh gece tesbih çeken gündüz de böyle secde eder."

Vocabulary

Derman (i): 1. Güç, takat, mecal. 2. İlaç. 3. mec. Çıkar yol, çare. "Yol yürümekten dermanım kalmadı." "remedy"

Feragat (i): Hakkından kendi isteğiyle vazgeçme. "Mirastaki payımdan feragat ettim." "to waive"

Hüsran (i): Beklenen şeyin elde edilememesi yüzünden duyulan acı. "Artık her sabah ilk iş merdiveni dayayıp çuvali kontrol ediyor, her seferinde hüsranla aşağı iniyordu." "disappointment"

Lahavle: "Kuvvet ve kudret ancak Cenab-ı Allah'tadır." meâlinde olup bir belâ ve tehlike esnasında veya sabrın tükendiğini açıklamak için söylenir. "to encourage for being patient"

SUMMARY: This one of the *Masnawi* stories with a message about true friendship. True friendship entails serving your friend, making sacrifices for your friend, and wishing good will for your friend. One says "lahavle" in Turkish to pray for patience for those moments in friendship when you can't tolerate the other person.

⁶ Cihan Okuyucu, *Mesnevi'den Hikmet ve Hikâyelerle Mevlâna Konuşuyor*, pp. 238-239

PROJECT 3: DEBATING MULTICULTURALISM/ÇOKKÜLTÜRLÜLÜĞÜ TARTIŞMAK

TABLE 3 INSTRUCTIONAL ORGANIZERS and EMBEDMENT MAP

Debating Multiculturalism			
ACCESS		VOICE	
INTERPRET	ANALYZE	PRESENT	INTERACT
READ/WATCH/LISTEN Read the articles, jotting down the main topics presented and key expressions used, such as “insan hakları, azınlık hakları, kul hakkı, vs.” Find web-based visual materials to complement the articles, such as materials related to the Sama ceremony, minorities in Turkey, Human Rights, or organizations such as the Islamic Conference.	FOCUS ON LANGUAGE Translate passages in English, with meticulous attention to gerunds, participles, and verb complements equivalent structures of adverbial, relative, and noun clauses in English. You could make a chart divided into three columns: the first column displays Turkish sentences; the second column shows the analysis of components of Turkish sentence, and in the third column you place their corresponding English translation.	WRITE/SPEAK/RECORD Select the prominent passages of these messages, and pay attention the key expressions used there. Translate some passages Connect them to each other in a context of your own interpretation. After completing English translation, do a reverse translation to see the double functioning of meanings and expressions.	EXCHANGE AND ACT As a pre-activity, conduct a web search on minority rights, the Alavi order, and human rights in Islam. Scholarly articles and current news on these topics may illuminate the multicultural dimensions of Islam. Share your views and raise questions in order to understand ethics in Islam. Debate over meaning changes through translation and history.

ACTION: Debate the multicultural dimension of Islam and the absence of translation over cultures and centuries.	THEME: Multiculturalness.	OPERATIONS: Make a translation chart; Conduct a web search on multicultural perspectives of Islam; use key expressions.
---	-------------------------------------	--

MATERIALS for Project 3:

Articles “İslâm Toplumunda Azınlık Olmak”, “Aleviliği Nasıl Anlamalı?” and “İslâm’da İnsan Hakları”.

ÖNERİLER/GUIDELINES Making a Translation Chart / Çeviri Çizelgesi Hazırlama Neler Yapacağım?

1. İnternette ön araştırma yapıp alevilik, İslâm’da azınlık ve insan hakları ile ilgili bilgi toplayınız.
2. Makâleleri okuyup makâlelerin başlıkları ile ilgili internetten videolar araştırınız. Örneğin, alevilikteki semah törenleri, İstanbul’daki cemaatler, insan hakları ihlâlleri gibi.

3. Makâlelerden paragrafları belli bir bağlama göre seçiniz.
4. Paragrafları sıraladıktan sonra İngilizce cümle yapısını göz önünde bulundurarak birbirine bağlayınız.
5. Çeviriyi yaparken işlevsel çeviriden yararlanacağı için kültürel öğelerin aktarımına dikkat edilmeli; bağlam göz önünde bulundurularak açık ve anlaşılır bir dil kullanılmalı. Sözcük seçimi ve cümle kurma da buna göre yapılmalıdır.

Nasıl Yazacağım?

1. Çevireceğiniz paragrafları seçtikten sonra cümleleri ana ve yan cümleler olarak inceleyiniz.
2. Üç sütundan oluşan bir çizelge hazırlayınız. İlk sütuna Türkçe cümlenin tamamını, ikinci sütuna cümlenin incelemesini yani öğelerini yazınız ve üçüncü sütunda İngilizce çevirisini yapınız.
3. Cümlenin Türkçe ve İngilizce karşılıklarını inceleyiniz.
4. Yaptığınız İngilizce çeviriyi bir arkadaşınıza vererek Türkçe'ye çevirmesini isteyiniz.
5. Cümlenin Türkçe orjinal hali ile daha sonra tekrar çevirilmiş halini karşılaştırınız.

1. İslâm Toplumunda Azınlık Olmak⁷

İslâm'ın dünya görüşüne bakıldığında, onun ana kaynağı ve kutsal metni olan Kur'ân'ın, dinsel ve dolayısıyla kültürel çoğulculuğun Yüce Yaratıcı'nın bizzat kendisinin muradı olduğunu açıkça vurguladığı görülür:

“Sizden her biriniz için bir sistem ve bir hayat tarzı belirledik. Eğer Allah dileseydi, elbette sizi tek bir ümmet yapardı. Fakat verdiği şeylerde sizi imtihan etmek için ümmetlere ayırdı. Öyle ise hayırlı işlerde yarışın. Hepinizin dönüşü Allah'adır. O zaman anlaşmazlığa düşmüş olduğunuz şeyleri size bildirecektir.” (Mâide, 48) ile “Eğer Rabbin dileseydi, yeryüzündeki insanların hepsi toplu halde mutlaka iman ederlerdi. Böyle iken, sen mi mümin olsunlar diye, insanları zorlayacaksın?” (Yûnus, 99) âyetleri, aynı içerikteki birçok mesajın ana temasını yansıtmaktadır.

Dinsel ve kültürel farklılıkların bir yaratılış gerçeği olduğu belirtilip ardından İslâm'ın dışındaki diğer dinlere ve mensuplarına hayat hakkı tanınmaması, açık bir tutarsızlık olurdu. Bu sebeptendir ki, gerek Kur'ân gerek onu duyuran İslâm peygamberi, din ve düşünce hürriyeti ile can ve mal güvenliğini teminat altına alacak hükümler getirmiştir. (Bakara, 26; Kehf, 29; Ğâşiye, 21–22) Daha açık bir dille söylersek, dinde zorlama olmayacağını ve herkesin özgür iradesiyle dinini seçebileceğini öngören İslâm, seçilen dinin gereklerinin rahatça yerine getirilmesini de garanti altına alacak ilkeler ve hükümler koymuştur. (...)

Bütün bu ilahî yönlendirmeleri esas alan Müslüman hukukçular, “Onlar da tıpkı Müslümanlar gibi hak ve yükümlülüklerle sahiptirler.” genel kuralı çerçevesinde gayrimüslimlerin “inançlarıyla baş başa bırakılması gerektiğini” vurgulamışlardır. (Serahsî, el-Mebsût, İstanbul 1983, 13/137; Kâsânî, Bedâi'u's-Sanâi, Beyrut 1982, 6/280) Öyleki, İslâm'ın kesinlikle cevaz vermediği işlem veya tasarruflara dahi, kendi değerlerince meşru olması ve kendi aralarında uygulanması şartıyla ilişilmemiştir. Bu tavrın somut bir göstergesi olarak Hasan Basrî (ö. 110/728) zimmîlerin fıkıh hükümleri bakımından geçersiz sayılması gereken nikâhlarına devletin karışıp karışamayacağını soran Emevî halifesi Ömer b. Abdilazîz'e (ö. 101/720), “Onlar kendi inançlarına göre yaşayabilmek için bize cizye ödüyorlar.” diyerek, olumsuz cevap vermiştir. (Antoine Fattal, le Statut Legal des Non-Musulmans en Pays d'İslâm, Beyrut 1958, s. 128'den nakleden Mehmet Akif Aydın, “Osmanlıda Hukuk”, Osmanlı Devleti Tarihi I-III (Ed. Ekmeleddin İhsanoğlu), İstanbul 1999, 2/420) (...)

⁷ Ahmet Yaman, <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dy/Diyaret-Isleri-Baskanligi-Duyuru-6602.aspx>

Yazıyı azınlıkların, aslında daha doğru isimlendirmesiyle sorumluluklarını üstlendiğimiz ehli zimmenin bu topraklardaki durumunu gösteren bazı örneklerle tamamlayacağım:

- Bizans İstanbul’unda baskı altında yaşayan Yahudiler, Müslüman İstanbul’da rahata kavuşmuşlardı. Bunun bir göstergesi olarak Fatih Sultan Mehmed, Bizans’ta çok zor şartlar altında hahamlık görevini yürütmeye çalışan Rabbi Moses Capsali (Moşe Kapsali)’yi Yahudi taifesinin yetkili hahamı olarak tayin etmişti. (Aryeh Shmuelevitz, *The Jews of the Ottoman Empire in the Late 15th and 16th Centuries*, Leiden 1984, s. 20-21; Naim Güler, *Türk Yahudileri Tarihi I*, İstanbul 1993, s. 51-52) Ardından, mabetlerine dokunulmayacağı, Tevrat eğitimine karışılmayacağı ve dinlerinin gereklerini serbestçe yerine getirebilecekleri teminatını vermişti. Nitekim aynı teminat 1011/1602 yılında “ellerindeki fetâvâ-yı şerîfe ve ecdâd-ı izâmın verdikleri evâmîr-i münîfe muktezâsınca” tekrarlanmıştır. (Ahmet Refik, *Onikinci Asr-ı Hicrî’de İstanbul Hayatı (1689-1785)*, İstanbul 1988, s. 11-13)
- Sadece kendi aralarında olmak kaydıyla, dinlerince yasaklanmayan alkollü içki imal etmek ve içmek, domuz beslemek ve yemek, mahremlerle evlenmek gibi uygulamalarda, İstanbul gayrimüslimleri özgür bırakılmışlardı.
- Osmanlı merkezî yönetimi, kuruluşundan sona ermesine kadar, aileyi ilgilendiren hukuk alanını gayrimüslimlerin kendi cemaat önderlerine bırakmakla kalmamış, bu alana dışarıdan hatta Müslümanlardan gelebilecek müdahalelere de fırsat vermemiştir. Kadılara ve imamlara buyruklar gönderilerek, gayrimüslimlerin nikâh işlerine karışmamaları istenmiş; kadılara kendi yargı çevrelerinde duyarlı olmaları talebiyle, mahalle imamlarının yetkilerini aşarak gayrimüslimlerin nikâhlarını kıyıp kıymadıklarını denetlemeleri emri verilmiştir. (Külliyât-ı Kavanîn, c. 2, No: 3991; c. 3, No: 3992’den nakleden M. Macit Kenanoğlu, *Osmanlı Millet Sistemi: Mit ve Gerçek*, İstanbul 2004, s. 246) Dahası, gayrimüslimlerin nikâh-talak işlemlerini kendi dinlerine, belgelerdeki özgün ifadeyle “kendi âyinlerine göre” yapıp yapmadıkları bile denetlenmiş, bu denetlemeyi yapan ehli örf, söz konusu olan hangi dinî zümre ise onların hukuk ve telakkilerine göre caiz sayılmayacak işlemlerin iptali yetkisi verilmiştir. Bunun yanında ehli örfün, rüşvet alarak gayrimeşru evlilikleri onaylamaları için ruhani önderlere baskı yapmaları da engellenmeye çalışılmıştır. (Külliyât-ı Kavanîn, c. 3, No: 3993; c. 4, No: 3994’den nakleden Kenanoğlu, *age.*, s. 246-247; Yavuz Ercan, *Osmanlı Yönetiminde Gayri Müslimler: Kuruluştan Tanzimata Kadar Sosyal, Ekonomik ve Hukukî Durumları*, Ankara 2001, s. 204)
- Gayrimüslimlerin İslâm’ı kabule zorlanmalarını bertaraf etmek için, mühtedinin, kimseden baskı görmeden kendi isteğiyle Müslüman olduğunu mahkemede şahitler veya son dönemlerde konsolosluk tercümanı huzurunda beyan etmesi usulü benimsenmişti. (Gülnehal Bozkurt, *Gayrimüslim Osmanlı Vatandaşlarının Hukukî Durumu (1839-1914)*, Ankara 1996, s. 134)

Prof. Dr. Ahmet YAMAN
Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Vocabulary

Bertaraf etmek (f): ortadan kaldırmak, gidermek: “Yoksa birileri bizi kullanarak istemediği bazı şeyleri mi bertaraf ediyor?” -E. E. Talu. *“to eliminate”*

Cevâz (i): izin, müsaade. *“Çok eşliliğe cevâz vermezler”* *“permission”*

Cizye (i): İslam ülkelerinde Müslüman olmayanlardan alınan bir çeşit vergi

Ecdâd-ı Azâm: Geçmişteki büyükler, atalar.

Ehl-i Örf: Örf, âdet sahibi

Evâmîr-i münîfe: Büyük emirler.

Haham (i): *Rabbi*

Mukteza (i): 1. Gerekli. 2. Bir iş yapılırken gerekli işlemlerin bütünü.

Mühtedi (i): Hidayete ermiş olan. İslâmiyete girmiş olan. Doğru yolu seçen. Hak dinine girmiş olan.

Talak (i): Boşanma

Ümmet (i): Hz. Muhammed'e inanarak, onun yaptıklarını ve söylediklerini uygulayarak çevresinde toplanan Müslümanların tümü: *Allah'ım, sen koru Muhammed ümmetini bu eşkiyanın zulmünden.*

SUMMARY: There are no obligations in Islam. Everyone is free to choose her or his belief to follow. Islam ensures freedom of thought and belief and security of life and property on the behalf of minorities. Non-Muslim Ottoman citizens serve as good examples of this.

2. Aleviliği Nasıl Anlamalı?⁸

Konuya girmeden evvel şu tesbiti yapmanın yararlı olduğunu Yaklaşık 1990'larda yükselişe geçen bu mesele on yıla yakın bir süredir Türkiye'de tartışılıp duruyor. Bu süre içerisinde hem Aleviler, hem Sünniler bu mesele üzerinde çok şey söylediler, söylüyorlar; çeşitli toplantılar, yayınlar yaptılar, yapıyorlar. Buna rağmen ben hem Aleviler'in hem de Sünniler'in bu meseleyi yeterli bir bilgi birikimi kılavuzluğunda ve doğru bir yaklaşımla, iki tarafın geleneksel önyargı ve ideolojik şartlanmaların bulaşığından, tepkisel tavırlarından arınmış bir biçimde ele aldığını söyleyemeyeceğim. Bunun böyle olmasını da bir dereceye kadar başlangıç için tabii karşılıyorum. Uzun yüzyıllar birbirine kapalı kalmış iki kesimin, birden bire soğukkanlı bir yaklaşımla birbirlerini tanımaya yanaşmalarını beklemek şüphesiz ki sosyoloji kurallarını bilmemek demek olur. Ancak aradan on yıla yakın bir süre geçtikten sonra artık bu tepkisel tavırların yavaş yavaş ortadan kalkması ve gerçekçi, bilimsel bir zemine oturtulması gerekirdi. Oysa böyle bir durum hâlâ söz konusu değil.

Normalde böyle bir durumda taraflara soğukkanlı bir yaklaşım telkin edip yol gösteren bilim çevreleri olmak gerekir. Ama Türkiye'de bilim çevreleri—Türkiye için hayati önemi haiz daha pek çok konuda olduğu gibi—hem bilgi birikiminden yoksun, hem de genellikle resmi ideolojiye bitişik bulunduğu için üzerlerine düşen rolü oynayamadılar. Bu role soyunanların çoğu, Aleviliği anlamak yerine, çarçabuk edinilmiş yüzeysel bilgi ve yarım yamalak gözlemlere dayanarak, genelde devletin veya tarafların kendi beklentileri doğrultusunda uygun cevaplar bulmaya yönelik niteliksiz iddialar, tahliller ve yorumlarla ortaya atıldılar. Oysa Alevilik gibi çok karmaşık bir meseleyi anlayabilmenin her şeyden evvel uzun bir bilgi ve gözlem birikimi istediği bugün çok daha açık bir biçimde ortada duruyor. Sonuçta geçen on yıla yakın süre içinde başlanılan noktadan öteye gidilemedi. Aleviler kendilerini çağdaş kavramlarla propaganda etmenin, Sünniler ise onları dolaylı ve dolaysız yoldan, “doğru inanca” çekme veya yargılama gayretinin dışında hiçbir şey yapmadılar. Taraflarca yapılan yayınlar—çok azı hariç—hâlâ bu çizginin dışına çıkmış değil. Bu arada Aleviliğin “İslâm'ın içinde mi yoksa dışında mı olduğu” gibi, kanaatimce tamamiyle lüzumsuz ve faydasız, üstelik tehlikeli bir tartışma başlatılarak Aleviliğin anlaşılması önlenildi. Bu katkıyı sağlamaya çalışanlar ise ya ciddiye alınmadılar veya çeşitli yaftalarla damgalandılar. Şimdi bu açmazdan çıkmak, Aleviliği, dolaylı yollarla onun gerçek İslâm çizgisinde olmadığını ihsas eden, bulunduğu çizgiyi terk edip doğru çizgiye getirilmesini amaçlayan sorularla zaman kaybetmek yerine, onu anlamaya çalışmanın zamanı olduğunu düşünüyorum.

Kanaatimce—Aleviler'i Sünni inanca yönlendirme amacını taşıdığı için daha çok Sünni kesim tarafından ısrarla üzerinde durulan—“Aleviliğin İslâm inancının neresinde olduğu?” sorusu bugünkü durumda Türkiye'de Aleviliğin ne olduğunu anlamaya en ufak bir katkı getirmeyeceği gibi, aksine bilgisiz ve yeteneksiz, hatta daha korkutucusu, kötü niyetli ağızlarda çok tehlikeli tartışmaların doğmasına, birbirine yaklaşmak yerine, iki tarafın keskin tavırlar içerisinde girmesine yol açacağına

⁸ Ahmet Yaşar Ocak, <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=366>

kesin nazarıyla bakılmalıdır. Böyle bir yaklaşım, tarafları zaten manipüle eden ve etmekte olanlara bekledikleri fırsatı yaratır. Bu itibarla konuyu bu noktadan almak tamamiyle yanlıştır. Üstelik bu yaklaşım, Aleviliği kendi tarihsel ve kültürel şartları içinde, kendi kavramları ve kendi mantığıyla anlamaya çalışmak yerine, Sünni mantık ve kavramlarla anlamaya çalışma gibi yanlı bir sonucu, dolayısıyla Aleviliği hiç anlamama sonucunu doğuracağı için de anlamsız bir yaklaşımdır.

O halde nasıl hareket etmelidir? Daha önce de çeşitli yerlerde sözlü veya yazılı olarak pek çok defalar ifade etmeye çalıştığım gibi, bugünkü durumuna bakıp Aleviliği Şiilik ve dolayısıyla Ehl-i Beytle ilişki noktasında ele alarak “ileri derecede bir Hz. Ali ve Ehl-i Beyt muhabbeti” şeklinde algılamak kadar tarihsel sürece ters düşen bir yaklaşım olamaz. Kanaatimce Aleviliği doğru anlamının tek yolu, Aleviliğin tarihini başlangıçtan bu güne uzanan bir süreç içinde Safevi öncesi ve Safevi sonrası olarak iki planda ele alarak incelemektir. Birinci dönem İslâm’ın Orta Asya’da çeşitli Türk zümreleri arasında yayılmaya başladığı tarihten (X. Yüzyıl) XV. Yüzyıl sonlarına kadar gelir. Bu tarih-ten itibaren Anadolu’ya gelinceye kadar olan süre içinde algılayış ve anlaşılış biçimlerini, bu algılamayı yapan zümrelerin toplumsal yapılarıyla ilişkilendirerek sosyolojik ve tarihsel perspektif çerçevesinde gözlemek gerekir. Bu süreç ise bizi, İslâm’ın kitabî yorumuyla pek çok yerde örtüşmeyen, daha çok eski inançlar ve geleneklerin hakimiyetinde yüzeysel bir İslâm anlayışından ibaret bir çeşit İslâm heterodisisi gerçeği ile karşı karşıya bırakır.

Safevi propagandası, aslında Oniki İmam Şiiliğindeki bilinen bir takım unsurları alarak merkezinde Hz. Ali’nin bulunduğu bir teoloji halinde, işte bu temelin üzerine aşılacak suretiyle Aleviliği (ama asıl tarihsel adıyla Kızılbaşlığı) bugün bildiğimiz haline getirdi. Bu teolojinin temelinde, XV. Yüzyıldan bu yana söylenegelen nefeslerin çok açık seçik ortaya koyduğu üzere, Muhyiddin-i Arabi tarzı bir Vahdet-i Vücut anlayışından ötede, Hallac-ı Mansur tarzı panteist bir Tanrı inancı yatar. Böylece Türkiye’de daha XIII. Yüzyıldan beri var olan heterodoks İslâm anlayışı, XVI. Yüzyılda, ne Sünniliğe ne de On İki İmam Şiiliğine benzemeyen başka bir ifadeyle ortodoks olmayan (heterodoks) bir İslâm mezhebi haline gelmiş oldu ve bugüne kadar geldi. Burada “mezhep” kelimesini dar anlamda klasik bir kelâm veya fıkıh terimi olarak değil, daha çok sosyolojik anlamıyla sekt (secte) yerine kullanıyorum. Alevilik gerçekten de bir sekttir. Bu olay Türkiye topraklarına mahsustur ve Balkan Aleviliği de bunun—bazı yerel özellikler kazanmış—bir uzantısıdır. Bu Alevilik, daha doğrusu Kızılbaşlık, ne İran Şiiliğine, ne de Hatay (yahut Suriye) Aleviliği diye de bilinen Nusayrilik’e benzer.

Genellikle Türkiye’de resmi ideolojiye yakın bir takım Sünni—ve hatta bazı Sünniliğe yakın Alevi—akademisyen ve araştırmacıların kabule yanaşmadıkları bu perspektif, bugün bilimsel araştırmaların ortaya koyduğu ilmen en geçerli perspektiftir.

Burada meseleyi böyle görmek istemeyen—genelde bu konuda yüzeysel bir takım bilgilere ve gözlemlere sahip—söz konusu çevrelere şu soruyu sormak gerekiyor: Aleviliğin Sünnilikten farklı olduğu, ayrıca bilinen klâsik On İki İmam Şiiliğiyle—çok yüzeysel bir benzerlik hariç—en ufak ilgisi bulunmadığı açık seçik ortada olduğuna göre, Alevilik bir takım Türk zümreleri içinde oluşmuş (şartları ve özellikleri ehlince malum) bir İslâm heterodoksisi değilse nedir? Bahsettiğim kesim bu sorunun cevabını bu güne kadar veremediği gibi, bundan sonra da veremeyecektir.

Ben, işte kısaca—ve bu sebeple mecburen çok konsantre bir şekilde—yukarıda açıklamaya çalıştığım yaklaşımla Alevilik olgusunu bu sağlam tarihsel perspektif ışığında dünden bugüne getirerek anlamaya çalışacağım. Bu tarihsel arka planın sağlam bir şekilde kavranmaması, Aleviliğin bu gününün anlaşılmasını engeller. Çünkü Alevilik bu tarihsel arka planın ürünüdür. Bu arka planı yeterince anlamadan Aleviliğin bu günkü durumu üzerine yazıp çizenlerin, spekülasyon üretmekten başka bir kazançları olacağını sanmıyorum.

Vocabulary

Ehl-i Beyt: Hz. Peygamberimizin (S.A.V) evine mensub olanlar bu isimle anılırlar.

Fıkıh (i): İslam hukukunda din ve dünya işleri ile ilgili ana kaynaklardan yararlanarak konulmuş olan kuralların bütünü.

Haiz (i): Bir şeyi olan, elinde bulunduran, taşıyan: “Osmanlı tabiiyetini haiz Müslim diye, yol tezkeresi doldururlardı.” -Ö. Seyfettin

Kelâm (i): 1. Söz: “Mecliste arif ol kelamı dinle / El iki söylese sen birin söyle” -Karacaoğlan. 2. Söyleyiş biçimi, söyleme

Nefes (i): *Alavi, Bektashi hymn.*

SUMMARY: Ahmet Yaşar Ocak tries to enlighten us on the reasons behind the conflicts between Alavi and Sunnism. The Alavi order should be examined using an academic approach rather than an ideological one. Disregarding Alavi discourses would not be useful for Turkish-Islamic studies. The Alavi order should not be evaluated according to the Sunni criteria. The Alavi order is a path that is only found in Turkey and involves ancient Turkish pantheist beliefs and local Anatolian rituals.

3. İNSAN HAKLARI⁹

...Yine Kur’ân’ın özel anlatım üslubu içerisinde insanın yaşama, bir dini benimseme ve gereklerine göre hareket etme, sonuçlarına katlanarak dilediği davranışta bulunma, mülk edinme, seyahat, cinsi haklar ve iffet, beden ve ruh sağlığını koruma gibi temel haklarına değinilir ve bunların korunmasına yönelik olarak farklı seviyelerde yaptırımlardan söz edilir. İslâmi telâkkiye göre din fitridir ve insanın yaratılıştan taşıyageldiği güzellikleri korumasına yardımcı olur, akl-ı selimi takviye eder. İnsanın sahip olduğu bütün haklar yaratıcı Tanrı’nın iradesine dayanır ve O’nun insana bağlıdır. Ferdin Tanrı’nın mutlak güç ve iradesine boyun eğmesi de onun irade özgürlüğünü yitirmesi değil, aksine yaratılış ve var oluş çizgisinde bilinçlenip alt ve dünyevi otoriteler karşısında özgürleşmesi anlamını taşır. Bütün bu telâkkiler, hakların dini veya dünyevi temelli beşeri ve hâkim güçler tarafından tanınıp lutfedildiği ve yine onlar tarafından serbestçe kısıtlanabileceği anlayışını reddetmesi ve insana insan olması sebebiyle bir değer vermesi anlamına geldiğinden insan haklarına tarih boyunca önemli bir zemin oluşturmuştur. Ayrıca Kur’ân ve Sünnet’te hak kavramının sadece insan ilişkileri ile sınırlandırılmayıp Allah-insan ilişkileri çerçevesinde de ele alınması, bu kavramın İslâmi bakış açısından sahip olduğu kapsam ve genişliği göstermesi bakımından da dikkat çekicidir.

.....
Hakların Allah hakkı-kul hakkı şeklinde klâsik ayırımında birinci grup genelde toplum ve kamu düzenini, ikinci grup ise ferdi hakları korumayı amaçlar. İslâm hukukunda naslardaki emir ve tavsiyeler doğrultusunda ayrıca, “Kanlarda (hayat) asıl olan dokunulmaz oluşturma”, “İnsanda asıl olan hürriyettir” şeklinde genel kurallar vazedilmiş, insanın sahip olduğu can ve mal dokunulmazlığının dayanağının insan olma vasfı olduğu, ırk, cins ve inanç farklılığının buna engel teşkil etmeyeceği belirtilmiştir. Buna ceza hukuku alanında suç ve cezada kanunilik ilkesinin konması, kesinleşmiş bir suç olmadıkça kimsenin suçlu işlemi görmemesi, sanık haklarının korunması, işkence yasağı, cezalandırmada denklik gibi ilkeler, hayvanların haklarını korumaya mâtuf tedbir ve uygulamalar, sosyal amaçlı vakıflar, zekât, nafaka ve yardımlaşma anlayışı, sosyal dayanışmayı ve bütünlüğü amaçlayan ahlâki değerler de eklenmelidir....

RECEP ŞENTÜRK

⁹ Recep Şentürk, Encyclopedia of Islam, pp.327-330.

Vocabulary

Aklı selim (s): Sağduyu “Aklı selim sahibi olanlar yanlışı hemen anladı.” “*common sense*”

Fitri (s): Doğuştan. “*innate*”

Nas (i): 1. Açıklık, açık ve kesin yargı. 2. *fel.* Dogma

Telâkki (i): Anlayış: “*Bunu böylece, belki de bir telakkiye göre küstahça yazmamı açık sözlülüğüme bağışlayın.*” -N. Hikmet. 2. Kabul etme, sayma. “*consideration*”

Zekât: Alms

SUMMARY: The Quran mentions basic human rights, mainly as they relate to the following issues: social life, religious choice and practice, property, travel, sexual preference and ethics, and protection of the mind and body. Such rights come from God. There are two types of rights: (a) rights granted by God and (b) human rights. Rights granted by God are for social and public order. Human rights aim to protect individual rights. The main tenet is the security of life and property without discrimination based on gender, race, or beliefs.

3) İNTERNET BAĞLANTILARI/ INTERNET LINKS (for further discussions)

For Project 1:

<http://www.thereligionofpeace.com/Quran/quran.htm>

<http://www.diyamet.gov.tr/kuran/default.asp>

<http://www.gazetegercek.com/bardakoglu-kuran-ve-sunnet-dogrultusunda-apacik-din-mesaji-icin-gayret-ediyoruz.html>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Al-Farabi>

<http://mimoza.marmara.edu.tr/~avni/dersbelgeligi/felsefekolu/farabi.htm>

For Project 2:

<http://www.yenimakale.com/biyografi/1241-mevlananın-hayati.html>

<http://www.mevlana.com/>

<http://www.dunyadinleri.com/mevlevilik.html>

<http://www.kultur.gov.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFC528AE8C1C09BBCEC663EB3BA2011BDE>

<http://www.rumimevlevi.com/tr/roportajlar/2475-10-soruda-hz-mevlana-mevlevilik>

For Project 3:

<http://www.diyamet.gov.tr/turkish/dy/Diyamet-Isleri-Baskanligi-Duyuru-6602.aspx>

<http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=366>

<http://www.pirtv.com/Alevilik-Aleviler/alevilik-aleviler.html>

<http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=368>

http://www.islamiyet.gen.tr/mubarek_gun_ve_geceler/muharrem_ay_i_ve_asure_gunu.php

<http://www.hayrettinkaraman.net/kitap/meseleler/0859.htm>

www.kemalozer.com/belgeler/islaminsanhaklari.doc

4) DEĞERLENDİRME/ EVALUATION

PROJECT 1: Değerlendirme:

1. Cümlenin ögeleri (Özne, nesne, dolaylı tümleş, zarf tümleşci) doğru olarak belirleyiniz.
2. Cümledeki yüklem ve yüklem gruplarını belirleyiniz.
3. Yüklemle cümlenin diğer ögeleri arasındaki uyuma dikkat ediniz.
4. İfâdeyi tekrar yazarken anlamlı basit cümlelere ve bağlama katkıda bulunacak kelime kullanımına özen gösteriniz.

PROJECT 2: Değerlendirme:

1. Türkçe öge dizilişine uyup uymadığına bakınız.
2. Cümle içindeki özne, nesne ve tümleçlerin belirlenmesi
3. Cümlelerin birbirine bağlaçlarla, bağfiillerle, edatlarla bağlanması
4. Bağlama uygun sözcük kullanımı

PROJECT 3: Değerlendirme:

1. Anlamın belli bir bağlam çerçevesinde aktarılması
2. Anlam aktarılırken uygun dilbilgisi kalıplarının ve uygun sözcüklerin kullanılması
3. Metindeki duygu ve düşüncüyü aktarırken cümle kuruluşlarına dikkat edilmesi.
4. Kültürel öğelerin çevrilmesinde anlam kaybı olabileceği için çeviren kişi, gerekli gördüğünde bağlama uygun metne yorum getirebilir.

5) YARDIMCI TEMALAR/ FOLLOW-UP

Do a research on other Muslim countries' rituals, customs, and traditions.

Do a research on American Muslims.

Give examples of ethnic or religious minority groups from your country and reflect on how you would feel about being a member of a minority group.

1. Read the poem and reflect on the message "sorrowful events might cause good fortune"

Hak şerleri hayreyle,
Zannetme ki gayreyle,
Arif onu seyreyler,
Mevlâ görelim neyle
Neyleirse güzel eyler.

2. This anecdote has been taken from Rumi's *Masnawi*, a poetic collection of moral stories and anecdotes. How would you personify a wall or nail in a role-play? :

Duvar Çiviye ne söyler (Okuyucu, *İçimizdeki Mevlânâ*, pp.129)

"Duvar çiviye: - Niçin beni yaralıyorsun, der. Çivi de: -Bana değil, beni çakana bak; cevabını verir."

3. What would you think about Sufi ceremony, costumes, and music? You could google this web site:

<http://www.youtube.com/watch?v=5PdJK1cylls&feature=related>

4. While browsing this website:

<http://www.istanbulrumazinligi.com/index.php?m=art&c=806&p=14>, discuss with your peers what would characteristics define a minority?

5. What would be the contributions of religions or beliefs to human rights?
6. Rumi invites everyone to his path disregarding their ethnicity, religion, gender, status. "Gel kim olursan ol, yine gel"
7. How do we keep our morals in this materialistic world?
8. How do you define Turkish understanding of Islam? Some practices or living styles are different from other Muslim countries.
9. What would be your definition for strong friendship? How many close friends do you have?
10. "Lahavle çekmek" is an advice for being patient. How do you cope with strong emotions when something unexpected happens to you?

6) MÜZİK/MUSIC

<http://www.turkmusikisi.com/bestekarlar/farabi.htm>

<http://www.gulyarasi.com/audios/1725/taskin-savas-musiki-toplulugu--benim-adim-dertli-dolap.html>

<http://www.semazen.net/>

<http://www.sami-ozel.com/>

<http://www.ilahilerdinle.net/1753/Ender-Dogan--Huzzam-Ney-Taksimii--Kaside>

<http://bedavamp3.tk/13363!Mevlana-Ney-Taksimii-Mevlevi-Ritess-Saba-Mevlevi-Ayini-muzik-dinle.html>

<http://www.ilahilerimiz.net/v117-Ahmet-Ozhan-.html>

7) KAYNAKÇA/BIBLIOGRAPHY

Ocak, Ahmet Yaşar Ocak.

<http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=366>, retrieved on July 15, 2010.

Olguner Fahrettin (2010). İnsan ve İslâm. Ötüken, İstanbul.

Olguner, Fahrettin (1999). Fârâbi. Ötüken, İstanbul.

Okuyucu, Cihan (2007). Rumi Biography and Message. The Light, New Jersey.

Okuyucu, Cihan (2009). İçimizdeki Mevlâna. Bilge, İstanbul.

Okuyucu Cihan (2006). Mesnevi'den Hikmet ve Hikâyelerle Mevlâna Konuşuyor. Bilge, İstanbul.

Oran, Baskın (2008). Türkiye' de Azınlıklar: Kavramlar, Teori, Lozan, İç Mevzuat, İçtihat, Uygulama. İletişim Yayınları, İstanbul.

Şentürk, Recep (2000). "İnsan Hakları" [Human Rights], in TDV İslam Ansiklopedisi, vol. XXII, pp. 327-330, Türkiye Diyanet Vakfı.

Yaman, Ahmet. <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dy/Diyaret-Isleri-Baskanligi-Duyuru-6602.aspx>, retrieved on July 15, 2010

http://www.islamansiklopedisi.org/index.php/%C4%B0slam_Konferans%C4%B1_Te%C5%9Fkilat%C4%B1 retrieved on 8/12/2010

<http://www.isam.org.tr/> retrieved on 8/12/2010

8) SUNUMLAR/POWERPOINT PRESENTATIONS

POWERPOINT I: Farabi and Turkish-Islam Synthesis

Islam is the main religion of Turkey, and most Muslims in Turkey are Sunnis. Every Muslim country or community has interpreted Islam differently since the death of Prophet Mohammad. Turkish-Islamic philosopher Farabi suggests that a standard interpretation would make more sense. In this logical framework Farabi creates a threefold synthesis of ancient Turkish beliefs, ancient Greek culture, and Islam. Furthermore, he adds Sufistic depth to his works.

POWERPOINTS II and III: Sufism and Multiculturalism (İslamiyyette Çokkültürlülük and Sufilik Mevlana).

Sufism enriches the unity between God and human. Everything in Sufism has its own spiritual meaning and purpose. Mevlana, the founder of the Mevlawi order, invites everyone, whether Muslim or non-Muslim. His legendary book *Masnawi* still inspires people for life-long learning based on experiences. Multicultural perspectives and human rights in Islam have always been supported by Sufism.

9) YARDIMCI KONUŞMA KALIPLARI/PRE-ORAL ACTIVITY

1. I think that Farabi is a good representative of Turkish-Islam philosophy. Because.... *Farabi Türk-İslam Felsefesinin en iyi temsilcilerindedir. Çünkü...*
2. There are various interpretations of Islam. For instance... *İslâm'ın birçok ictihat şekli vardır. Mesela...*
3. Do you agree with that statement "Sufism is a kind of meditation, and helps people recover their souls" *Bu sava katılıyor musunuz? "Sufizm bir tür meditasyondur ve insanların ruhlarını onarmaya yardımcı olur."*
4. I recognize other ethnic and religious groups through my language studies, and... *Yabancı dil çalışmalarım da diğer etnik ve dini grupları tanıyorum. Ve...*
5. There are prominent/slight differences between philosophies of West and East during medieval times.
6. Friendship needs caring, patience, tolerance,... *Dostluk özen, sabır ve hoşgörü gerektirir...*
7. I value....in my friendship. *Dostluklarımda ... ya değer veririm.*
8. I would like to watch rituals, for instance.... *Dini törenleri izlemeyi severim. Mesela...*
9. For me, respect to minority rights means.... *Bence azınlık haklarına saygı ... anlamına gelir.*
10. I support organizations against the violation of human rights, and.... *İnsan haklarının ihlaline karşı olan kuruluşları destekliyorum ve...*
11. Have you ever felt excluded because of your identity? *Hiç kimliğiniz yüzünden dışlandığınızı hissettiğiniz oldu mu?*
12. When I watch whirling dervishes I feel... *Semâzenleri izlediğimde ... hissediyorum.*
13. I would like to meet a Sufi to learn.... *... öğrenmek için bir sufi ile tanışmak isterim.*
14. Alavi order is a part of Turkish society, but it has been disregarded for a long time. Because... *Alevilik Türk toplumunun bir parçası. Fakat uzun yıllar ihmâl edilmiştir. Çünkü...*
15. Hymns inspires me... *İlâhiler bana ilham veriyor...*

EK/APPENDIX 1

Transcription of the video clips from "Fârâbi":

Fârâbi'nin felsefeye merakı kadılık yaptığı dönemde bir tüccarın kendisine verdiği Aristo'ya ait kitapları okumaya başlamasıyla ortaya çıkar. İçinde uyanan bu merak duygusu ve öğrenme isteği ile uzun yolculuklara çıkar.

Fahrettin Olguner: -Hemen şunu vurgulamak mecburiyetindeyim. Fârâbi, önce bugün İran coğrafyası olarak bilinen yerlerde dolaşır. Ama bu, Fârâbi'nin İranlı olarak İran'da dolaştığı manasına gelmemelidir. Bugünkü İran coğrafyası o yıllarda yani Fârâbi'nin hayatta olduğu yıllarda büyük çoğunluğu Türkler tarafından, **Türklerin yaşadığı bir Türk coğrafyasıdır.**

İslâm dünyasındaki felsefe geleneğini oluşturmakla da kalmayan Fârâbi, Arapça'ya da felsefe dili kimliğini kazandırmıştır. İslâmiyet öncesi ve İslâmi dönem Türk kültürlerinin mevcut olduğu bölgelerde ilmi ve kültürel yaşantısını şekillendirir. Fârâbi'nin

düşüncelerinde ve eserlerinde Yunan kültürünün de izleri görülmektedir.

F.O:-İlim adamları, düşünce adamları dünyaya **yalnız gelmezler. Tamamiyle** tek bir varlık **değillerdir.** Kendinden önceki düşünürlerden bir takım bilgiler alırlar; kendileri de bu bilgilere bir takım ilâveler de bulunurlar. İşte Fârâbi de bunlardandır. Fârâbi, hiçbir yerde kendisini orijinal olarak takdim etmez. Ben bu düşünceleri ilk defa söylüyorum gibi bir şahsen zayıflık diyeceğim buna; böyle bir zayıflığa kapılmaz Fârâbi. Yani Fârâbi, kendinden önceki ilim adamlarından, düşünce adamlarından faydalanır. Ama Fârâbi'nin üzerinde tesir eden üç büyük kültür vardır. Bunları özellikle vurgulamak istiyorum. Üç büyük kültür: Bu kültürlerden birisi, İslâm öncesi Türk kültürüdür. Birisi, İslâm kültürüdür. Birisi yine İslâm öncesi döneme ait Yunan ya da benim ifademle **ilk çağ batı düşüncesidir.**

Fârâbi, İslâm dininin peygamberi Hz. Muhammed'in ölümünden sonra ortaya çıkan

görüş ayrılıklarına da mantıklı yorumlar getirerek uzlaşmacı tavrını ortaya koymuştur.

F.O:- İslâm dünyasında Fârâbi'den önce bir takım düşünce akımları çıkmıştır. Gerek siyasi alanda gerek dinin ortaya koyduğu öteki alanlarda özellikle iman alanında bir takım farklı görüşler vardır. Ancak bu farklı görüşler, kendi fikirlerini doğru olarak insanlara takdim ederken mukaddes metinlere dayanırlar. Yani Kur'ân'ın âyetlerine ve Peygamberin sünnetine dayandırılırlar. Şimdi tasavvur edin ki düşünün ki karşı kutuplarda iki ayrı düşünce, her birisi metin olarak aynı metne dayanıyor. Yani Kur'ân'a dayanıyor. Kur'ân acaba bunlardan hangisinin fikrini doğru bulacaktır; hangisini destekleyecektir. İşte Fârâbi, kendi zihninde diyor ki bunlar için mutlaka bir ölçü bulmalıdır. Kur'ân âyetleri, Peygamberin sözleri acaba bu fikirlerden hangisini, hangi ekolün görüşünü desteklemektedir. Bunu belirtmek için, işte bir ölçü gerekir. İşte bu ölçü de Fârâbi'ye göre mantıktır. Bundan dolayı da Fârâbi, İslâm dünyasında tâbir-i câizse mantığın babasıdır. Eserlerinin, çalışmalarının büyük bölümünü mantığı hasletmiştir. Mantık üzerine çalışmıştır. Dolayısıyla bilginin, görüşlerin her insan için aynı tarzda kabul edebilecek bir ölçüsü olması açısından mantığı ölçü kabul etmiştir.

Çalışmalarını büyük bir bölümünü mantığa ayıran Fârâbi'ye göre bu bilim dalı, düşünme gücünün kurallarını düzenler. Dil ve mantığın incelenmesini de birbirine paralel kabul eder. Üzerinde çalıştığı varlık felsefesi, bilgi, cemiyet ve devlet felsefesi gibi konularda da düşünceleri açık ve nettir.

Felsefede olduğu kadar pozitif bilimlerde de orijinallikinden ödün vermeyerek bilim, teknik, fikir ve cemiyet sahalarında günümüzde de hissedilen derin tesirler bırakmıştır. Örneğin

Durkheim sosyolojisinin temelini, insanların topluluk hâlinde yaşamalarının doğal zorunluluktan kaynaklandığı gibi düşünceler oluşturur.

F.O:-Fârâbi, daha öncede sanıyorum, müteaddid defalar söylediğimiz gibi kendinden önceki ilim adamlarından, düşünürlerden bilgiler almış, düşünceler almış; onları kendinde hatm etmiş ve kendinden sonrakilere yeni ipuçları vermiştir. Söz gelimi, sosyolojide, sosyolojinin kurucusu sayılan Durkheim'ın fikirlerinin hemen pek çoğu Fârâbi'nin eserlerinde görülmektedir. Söz gelimi, bir tanesini söyleyeyim ben, Durkheim'a göre insan cemiyeti, topluluğu, toplum, tabii bir haldir. İnsanlar, doğuştan toplu yaşamak durumundadırlar ve insanları toplu halde yaşamaya sevk eden sebepler, tabiatın ta kendisidir. Bunlar, Durkheim'dan yüzlerce yıl önce Fârâbi tarafından söylenmiş fikirlerdir.

Sonuç olarak denilebilir ki Fârâbi din, ilim ve felsefe arasındaki uzlaşmanın en büyük mimarıdır ve yaşadığı çağlardan gelen esintiler, özellikle musikiye yansımalarıyla kulaklarımızda hoş nağmeler bırakır.

F.O:-Efendim, araştırmalarımın sonucu olarak söyleyebileceğim şey şu ki Fârâbi, bilimsel bilginin, dini bilginin ve felsefi bilginin İslâm dünyasındaki en büyük otoritesidir. Her üç alandaki bilgilere eğilmiş; bunlara hem katkıda bulunmuş hem de bunları çok iyi anlamıştır. Eğer yirminci yüzyılda hatta yirmi birinci yüzyılda biz, dini bilimsel düşünceyi ve felsefeyi yeniden kurmak istiyorsak bana göre Fârâbi'ye eğilmek, onun tavrını benimsemek durumundayız. Ayrıca Fârâbi hem felsefenin hem İslâm'ın hem de Türk'ün düşünce, hayat anlayışlarını şahsında temsil eden büyük bir mütefekkidir. Fârâbi, Müslüman Türk düşüncesinin cisimleşmiş, âbideleşmiş temsilcisidir.

Vocabulary:

Abideleşmek (f): Anıtlaşmak. Yahya Kemal şiirleriyle abideleşti. *"being memorial"*.

Cisimleşmek (f): Cisim durumuna gelmek, tecessüm etmek.

Hatmetmek (f): 1. Kur'an'ın tamamını okumak. 2. Herhangi bir kitabı baştan sona kadar tekrar tekrar okumak: *"Kim bilir kaç haftadır yüzlerce sayfayı hatmedip durdu."* -P. Safa. 3. esk. Sona erdirmek, bitirmek. *"to complete; to read whole Quran"*

Kadılık (i): Tanzimata kadar her türlü davaya, Tanzimat ile Medeni Kanun arasındaki dönemde ise yalnız evlenme, boşanma, nafaka, miras davalarına bakan mahkemelerin başkanları. *"muslim judge"*

Müteaddid (s): Türlü türlü, çeşitli. Bir çok. Birden fazla *"repeatedly"*

Mütefekkir (i): Düşünür. *“Reflective, thinker”*

Tâbir-i câiz: Açık ifade ile. *Tâbir –i caizse Fârâbi Aristo’dan yararlanmıştır. “clearly”*

Tasavvur etmek (f): zihinde canlandırmak, göz önüne getirmek: *“Yaya kaldırımlarını tasavvur ettiği kadar kalabalık bulmadı.” -Y. K. Karaosmanoğlu. “envision”*

EK/APPENDIX 2

Translation of the video clip “Mevlana ve Sema”

Yâ Hazreti Mavlâna Yâaa...

700 yıllık bir miras 10 dakika içerisinde nasıl hem ifade edilir hem de hissettirilir?

Bu ilâhi ilhamın ritmi, tek bir dansla zamanın ötesinden **gelen** Mevlevi üslubuna ait dönüşlerle yeniden canlandırılır.

Nail Kesova:-Bizle bu ruhâni yolculuğu 700 yılı aşkın bir süredir yapıyoruz. Bu inancı, düşünceyi ve hayat şeklini yaşamak ve korumak istiyoruz. Sema ruhâni **olarak** yükselmektir. İnsanoğlunun yukarılara tırmanması ve Allah’ı hissetmesidir. Kâinatla insanoğlunun bir olmasıdır. Bizler buna tevhid diyoruz yani bütünleşmek. Benliği dışlamak ve **yok olup** Tanrı’da var olmak. Tanrı’yla birlikte var olmak, Tanrı’yla birlikte olmak. Semâ dört bölümdür. Bizler buna “Selamlar” deriz. Allah’a doğru, Allah’la birlikte, Allah’ta ve Allah’tan İnsanoğluna dönüş. Semâzen, dönen derviş yüreğini hafifletir, yüreğini saflaştırır. Yükselirler ve Allah’ı ve görevini **algılamış, kavramış olarak** insan kimliğine geri dönerler. Simgeselliğin Mevlevi dünyasında çok büyük bir önemi vardır. **Öperek, yaşayan ve yaşamayan** her şeye **değer verildiği** gösterilir. Tennure öldükten sonra bedenlerini **saracak** kefeni tasvir eder. Üzerine **giyilen** siyah cübbe ise bedenin tabutunu temsil eder. Başa giyilen sikke ise mezar taşını simgeler. El sıkışmak bile karşılıklı **duyulan** saygının ve eşitliğin göstergesidir. Tüm bu jest ve hareketler Mevlevi’yi ilâhi aşka doğru götürür ve Allah’tan başka Allah yoktur inancı için şükrettirir.

Mevlevilerin bu kadim müziğinin, bugünde halâ üretiliyor olması, vazgeçilmez cazibesinden ve sağlam yapısından kaynaklanır.

Reha Sağbaş:- Usûllü, usûlsüz ve icrâ edildiği anda bestelenen formlarıyla ayrıca değişmez birer kaide olarak kullanılan ilgi çekici usûl birleşimleriyle yüzyıllar ötesinden günümüze ulaşabilen muhteşem bir repertuar.

Türk musikisinin asıl karakterinin bir “perde musikisi” **olduğunu** söyleyebiliriz.

R.S.:-Bu kendine özgü perdelerin birbiri ile ilginç izdivaçlarından oluşan rengârenk makamlarımız, **çalan, söyleyen ve dinleyenler** üzerinde derin bir tesir yaratır.

İbrahim Gamard:-Dervişler ve semâzenler ruhsal bir eğitim almak zorundadırlar; bu yalnızca bir dans değildir. Bu, Allah’ı anmaktır. Dünyanın çeşitli yerlerinde **gördüğümüz** Semâ gösterileri, ruhsal anlamından saptırılmış, dejenere olmuş ve amacı dışına kaymıştır. Neredeyse, Türk halk oyunlarının bir parçası olmak üzeredir.

Vocabulary:

Benlik (i): Bir kimsenin öz varlığı, kişiliği, onu kendisi yapan şey, kendilik, şahsiyet: *“Küçük veya büyük çapta ama mutlaka dürüst, namuslu bir iş adamı olmak hırsı bütün benliğini sardı.” -T. Buğra. 2. Kendi kişiliğine önem verme, kişiliğini üstün görme, kibir, gurur. “ego, personality”*

İcra etmek (f): 1) yapmak; 2) yorumlamak: *“Ankara Radyosu sanatçıları Hacı Arif Bey'den kürdilihicazkâr makamını icra ediyorlardı.” -H. Taner. 1) yapmak; 2) yorumlamak: “Ankara Radyosu sanatçıları Hacı Arif Bey'den kürdilihicazkâr makamını icrâ ediyorlardı.” -H. Taner. “to perform”*

Makam (i): Klasik Türk müziğinde bir müzik parçası veya şarkının işleniş biçimi. *“mode”*

Perde (i): Bu ses derecelerini sağlamak için çalgılarda bulunup parmaklarla basılan yer. **“pitch”**
Tevhid (i): Birleme. Bir Allah'tan başka İlâh olmadığına inanma. Lâ ilahe illallah sözünü tekrarlama. Her yerde ve her şeyde Allah'tan başkasının te'sir hâkimiyeti olmadığını anlamak, bilmek ve bilerek yaşamak. **“unity of God”**
Usul (i): Klasik Türk müziğinde tempo: **“Kendilerine nota, usul filan öğretilecek olursa bunlardan çok şey beklenebilir.”** -O. C. Kaygılı.

REFERENCE AND COPYRIGHT INFORMATION FOR THIS MODULE

This module has a copyright. It may be reproduced and distributed for educational purposes only if the following citation is included in the document:

This Instructional Module was originally published on the Deep Approach website (<http://deepapproach.wceruw.org/index.html>) as:

Okten, C. and Tochon, F. V. (2011). *Din Ve Felsefe/Religion And Philosophy*. Module 7, Advanced level. Madison, WI: Wisconsin Center for Education Research (WCER). <http://deepapproach.wceruw.org/index.html> (access date). The module is reprinted here with permission of the authors and the publisher, The Wisconsin Center for Education Research at the University of Wisconsin-Madison.

To view related modules, movies, PowerPoints, theoretical articles, Q&As, and webcasts, or to comment publically on this module in a forum of discussion, please go to <http://deepapproach.wceruw.org/index.html> and select the appropriate thumbnail.